

ŚWIĘTOGÓRSKA RÓŻA DUCHOWNA

Rok XXXVII

LIPIEC, SIERPIEŃ, WRZESIEŃ 2004

Nr 3 (187)

CZCIGODNI CZYTELNICY!

Święta Góra, to miejsce, gdzie Opatrzność Boża pozwala nam czcić nie tylko Matkę Bożą, ale to również miejsce szczególnego spotkania z Założycielem Kongregacji Oratorium, ze św. Filipem Neri.

Tym razem oddajemy Wam do rąk nowy numer „Świętogórskiej Róży Duchownej” poświęcony w całości, bezpośrednio albo pośrednio, jego osobie. Dlaczego taka treść? Bowiem już niebawem, w dniach 12 – 17 lipca br., odbędzie się u nas III Międzynarodowe Spotkanie Duszpasterstw Oratoryjnych Świata, a poświęcone będzie ono radości, którą św. Filip promieniuje w sposób szczególny.

Radość ta ma różne źródła, o czym piszą nam autorzy prezentowanych tu artykułów. Dowiemy się z nich, że nie ma radości bez Źródła, tj. bez Jezusa. Nie ma radości bez nawrócenia i bez Jego Eucharystii. Nie ma radości bez pomocy i bez uciekania się do Jego i naszej najlepszej Matki. Nie ma radości bez głębokich przeżyć, które w mocy Ducha Świętego w domu rekolekcyjnym między innymi odnaleźć możemy. Radością ma promieniować każda wspólnota filipińska i ma nią zarażać i umacniać innych, co miało miejsce choćby w życiu bł. Edmunda Bojanowskiego. Wyrazem radości są też różne formy kultu i kultury, o czym piszą autorzy w swoich opracowaniach o relikwiach św. Filipa czy o muzyce w Oratorium na Świętej Górze.

Dajemy do Waszych rąk ten materiał, który poprzedzony jest tekstem (w języku angielskim) prezentującym krótką historię naszego Sanktuarium. Czynimy tak ze względu na szacunek do naszych Zaczynych Gości, którzy przybędą na Międzynarodowy Kongres, a którym w prezencie chcemy wręczyć egzemplarz naszego pisma.

Dobrej lektury, pogody ducha i dobrych wakacji!

W imieniu zespołu redakcyjnego
Ks. Leszek Woźnica COr.

OUR VENERABLE READERS!

The Holy Hill is a special place. Here the God's Providence allows us to worship Our Lady in the Miraculous Shrine and here we can meet in spiritual way the founder of the Congregation of our Oratory – St. Philip Neri.

The new issue of 'Świętogórska Róża Duchowna' is wholly, directly or indirectly, sacrificed to the person of St. Philip. What is the reason of that? It is so, because we are going to have in Gostyn Oratory the 3rd International Congress Of Oratorian Priesthood. This meeting will take place from 12 to 17 July 2004, and the main topic of it is the christian joy in the life and work of St. Philip. In these days, his joy embraces us here in a special way.

Authors of presenting articles write that the christian joy has various sources. You can learn a lot from theirs reflections. There is no joy without Jesus, no joy without converting and the Eucharist. There is no joy without Jesus' support and without flying to our best Mother's patronage. There is no joy without a deep experience of the Holy Spirit's power that does wonders in many hearts of those who come to our Retreat House. Similarly, every oratorian community should show the joy of St. Philip and strengthen others in it, as it was in the example of blessed Edmund Bojanowski. Different forms of worship and culture express as well the special kind of oratorian joy. You can read about it in the study of St. Philip's relics and in the presentation of music tradition in Gostyn Oratory.

As usual, we are giving you a great possibility to your personal study and meditation. This time the text is preceded with the short history of Gostyn Sanctuary in english. We do that because of the reverence to our Honourable Visitors who are coming to the Congress in July, and we would like to give them as a present this special issue of our periodical.

I wish you a good reading, cheerfulness and enjoy your holidays!

On behalf of the editorial staff
Fr. Leszek Woźnica COr

Święta Góra The Sacred Mountain situated near Gostyń in the Wielkopolska Region has been famous for the cult of the Virgin Mary for centuries. The origins of the Marian cult go back to the beginning of the 15th century when the founder of the town Piotr Borek Gostyński built a chapel there in 1468. The constantly increasing amount of pilgrims visiting the place made the next owner of the town apply to the Bishop of Poznań – Jan Lubrański – for the permission to build a church there and to examine the truthfulness of the supernatural events taking place there. In 1512 the special commission appointed by the Bishop issued a decree certifying the genuity of the supernatural healings and allowing the local authorities to build a bigger church there. However, the Reformation stopped the process of the religious life development for a while as during the period of the Reformation the miraculous portrait of the Mother of Christ was destroyed. But two other worshipped images survived, i.e. the wooden statue of the Mother of Sorrow, resembling Pieta, and the wooden crucifix. In 1540 a copy of the destroyed portrait of the Mother of Christ was repainted proving the great respect it held at the time. This very portrait has been the heart of the Marian cult in Święta Góra Sanctuary up to the present. The portrait painted on the wooden board by an anonymous artist depicts the Mother of Christ with the Child, type Hodigitria. In the background one can see the old church situated in the local landscape and the view of Gostyń. It seems to prove that the portrait was ordered by a local inhabitant. Numerous foundations and gifts made since then such as the altars, liturgical vessels, and silver votive badges appearing since 17th century seem to prove the increasing importance of the sanctuary. A turning point in the history of the place was the miraculous healing of a nobleman Adam Konarzewski in 1647. In order to thank God for the gift of life Adam Konarzewski vowed to the Mother of Christ to found a new church and the Congregation of the Oratory of St. Philip Neri which would take care of the Sanctuary. Due to his initiative the Congregation of Fathers Oratorians was founded. Five years later they started building the new church. As it was designed by Baltazar Longhen, the architect of the Santa Maria della Salute in Venice, the new church resembles it a lot. The construction of both the church and the monastery is a very good example of the baroque sacred architecture. The object is composed of two basic parts: the major one designed on the octagonal plan, covered with a ribbed dome and surrounded by a wreath of chapels, and the presbytery on the eastern side of the building. The presbytery is also covered by a dome, supported by the big arcades rising up from the four pillars. The dome is flanked by two chambers in front of the High Altar. The church was designed and constructed by two famous Italian architects working in the Wielkopolska Region at the time – Jan

and Jerzy Catenacci & Pompeo Ferrari. Inside the church one can see nine baroque altars constructed in the first part of the 18th century. The three of them in the Presbytery were made by the famous Wrocław artists – Provisore & J. Siegwitz.

On the High Altar one can admire the Tabernacle, a magnificent example of goldsmithery art made in the workshop of a very talented Wrocław craftsman – T. Plackwitz. The magnificent ambo constructed in 1756 by an unknown artist and a grand suit of armour exemplify the influence of the rococo art. The major dome is covered with extremely valuable frescos made by a Silesian artist J.W. Neumhertz in 1746. Both the minor dome and the walls of the Presbytery are decorated with the frescos of the Munich Painters M. Beur & J. Frank (1864-1868). In the sanctuary well-preserved rococo furniture form 18th century can be admired. The vault [treasure house] houses magnificent exhibits of the artisanship, e.g. sacred vessels, reliquaries, candlesticks, monstrances – two of which were made between 1759-1763 by the Augsburg goldsmiths. In the sacristy wardrobes one can see extremely rich collection of liturgical gowns illustrating the changing trends & styles. The new monastery built in the years 1732-1748 was designed by Pompeo Ferrari. The two – storeyed monastery is built on the quadrilateral plan with the atrium in the middle. The facade resembles a palace with its entrance and dominating clock tower. One can find here typical monastery chambers, i.e. a library, a lectorium, a scriptorium, an archive, a gate, a refectory, a dormitory and a kitchen. The interior design exemplifies the magnificent works of art – paintings, sculptures and artisanship.

What is especially worth mentioning is a unique collection of the 17th century portraits of the Polish nobility and a valuable collection of coffin portraits. The archive houses a rich collection of parchment documents, the oldest dating from the 15th century. The chronicles of church, guilds, numerous manuscripts containing household and medical records are a valuable source of information for scientific research.

The Sanctuary in Święta Góra is not only an important centre of the Marian cult but also a magnificent place for the development of spiritual and religious life.

Not only do pilgrims coming to the Sanctuary search for aesthetical impressions but they want to experience the sacrum which can only be found here, in the peace and quiet of this unique monastery.

ŚWIĘTOGÓRSKIE SPOTKANIE DUSZPASTERSTW ORATORYJNYCH ŚWIATA

W życiu społeczeństw, narodów, wspólnot, rodzin są wydarzenia, które głęboko zapadają w serce, tworzą historię, ukazują rzeczywistość w jej właściwych barwach. Wydarzenia te są nieraz bardzo wielkie, wręcz rewolucyjne a nieraz spektakularnie małe i niemówiące zbyt wiele. Jakim wydarzeniem będzie III Międzynarodowe Spotkanie Duszpasterstw Oratoryjnych Świata, po raz pierwszy przeżywane w Polsce – w Gostyniu? Z perspektywy lat poprzednich wydarzeń związanych z organizacją Międzynarodowych spotkań Oratoryjnych można wyciągać bardzo różne wnioski.

I Spotkanie organizowane przez Federację Hiszpańską w Sewilli związane było z innym wydarzeniem modnym i nośnym „Expo – Sewilla – 1992”. II Spotkanie organizowane przez Federację Meksykańską w Meksyku budziło wielkie zainteresowanie samym miejscem organizowania tegoż spotkania w kraju dla Europejczyków bardzo egzotycznym. III Spotkanie zostało złożone na barki Federacji Polskiej, a więc w kraju, który od 1 maja 2004 r. został włączony w struktury Unii Europejskiej, ale w kraju dla Europy Zachodniej niezbyt atrakcyjnym i dla niektórych wydawać, by się mogło nie na tyle ciekawym by podejmować trud przybycia, wysiłek finansowy i poświęcać czas dla „pobożności” nie zawsze zrozumiałej przez Europejczyków.

Proponowany temat III Międzynarodowego Spotkania Duszpasterstw Oratoryjnych Świata brzmi „Radość w Panu waszą ostoją”. Założenia programowe koncentrują uwagę wokół problematyki radości i nadziei – tych wartości, których we współczesnym świecie odczuwa się wielki deficyt. Św. Filip Neri – nazwany przez Ojca Świętego Jana Pawła II „Prorokiem radości” w całej swojej pedagogii duszpasterskiej ukazywał potrzebę radości, braterstwa, miłości, nadziei, jaką należy odczytywać z Ewangelii. Chcąc sprostać tym oczekiwaniom ks. Bombardier z Nancy /Francja/ przedstawi w swoim wykładzie duchową sylwetkę św. Filipa z jego orędziem radości aktualnym i dziś. Prof. Krzysztof Zanussi polski reżyser i członek Papieskiej Rady Kultury ukaże:

„Smutną wesołość współczesnego świata”. Natomiast redaktor TV Jerzy Klechta zaprezentuje temat: „Media darem Bożym – radości i smutki dnia codziennego”. Współczesny wybitny teolog Wydziału Teologicznego na UAM w Poznaniu Prof. Bogdan Cześn w swoim referacie przedstawi: „Teologiczne podstawy radości”. Natomiast O. Edoardo Cerrato – prokurator generalny Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri ukaże sylwetki świętych i błogosławionych Oratorium, którzy realizując charyzmat filipińskiej radości osiągnęli świętość i doskonałość życia, które można a nawet trzeba zwłaszcza w filipińskich duszpasterstwach naśladować. Uczestnicy Oratoryjnego Spotkania oprócz referatów, wspólnej modlitwy, pielgrzymki na Jasną Górę, będą uczestniczyli w koncercie muzyki oratoryjnej z Oratorium rzymskiego, a również z Archiwaliów Muzycznych świętogórskiego klasztoru. W Bazylice świętogórskiej zabrzmi po ponad dwustu latach muzyka dawnych kompozytorów, kapelmistrzów żyjących i działających na Świętej Górze. To wydarzenie niewątpliwie będzie wielkim przesłaniem kultury muzycznej tak bardzo pielęgnowanej w Oratorium, nie tylko rzymskim, ale i polskim – świętogórskim.

Po raz pierwszy na Świętej Górze staną przedstawiciele Oratoriów świata, a więc z Meksyku, Argentyny, Honolulu, Stanów Zjednoczonych, Anglii, Francji, Włoch i Hiszpanii, a nade wszystko z polskich duszpasterstw filipińskich, aby przeżywać wspólnotę modlitwy, i idei filipińskiej realizowanej dziś w różnych realiach kulturowych współczesnego smutnego świata. Tak bardzo zależy organizatorom polskiego Oratorium by to spotkanie ożywiło ducha, jakim żył i który inspirował, św. Filipa Neri do jego wielkich dzieł służby Kościołowi, i światu.

Dzieląc się tymi informacjami serdecznie proszę o modlitwne wsparcie by organizacja, głębia treści ewangelicznego przesłania i braterstwo miłości św. Filipa towarzyszyło wszystkim, którzy przybędą na Świętą Górę. Z serca do serca kieruję prośbę o duchowe wsparcie, a jeśli czas i warunki pozwolą to serdecznie zapraszam do udziału w tym spotkaniu, które ma być wyzwoleniem radości z serc przeżywających smutne „byłe, jakie dziś”. Bliższych informacji dotyczących Oratoryjnego Spotkania udzieli Kongregacja świętogórska.

Ks. Zbigniew Starczewski CO
Superior

ŹRÓDŁEM RADOŚCI BYŁA MU EUCHARYSTIA

Nasze spojrzenie na św. Filipa, Założyciela Oratorium dla świeckich oraz Kongregacji Księży dla posługiwania temuż Oratorium, łączymy w tym artykule z radością, która jest szczególnym rysem duchowości Założyciela. Znany jest on powszechnie, jako radosny święty. Ale, czy święty, tak naprawdę może być smutny? Pewnie, nie. Święty Filip mówił: „Smutny święty, to żaden święty”. Święci, ponieważ w sposób wyjątkowy byli związani z Bogiem, są oni naprawdę weselącymi się. U Filipa ten rys jednak pokazuje się w bogatszy jakby sposób. Tym bardziej, że żyje on i pracuje w Rzymie, który na zewnątrz wydawał się wówczas (XVI w.) rozweselony, ale to rozweselenie nie miało dobrego korzenia. Korzeniem jego były sprawy tego świata i tylko te sprawy. A radość bez korzenia nie może być prawdziwą radością. Prawdziwą jest ta, która zakorzenia się w żyjącym Bogu - w Trójcy Przenajświętszej. Ojciec Filip Trójcy jest szczególnym czicielem. Założył nawet na Jej cześć Bractwo. Możemy, zatem powiedzieć, że każda Boska Osoba, to najwspanialsze źródło Jego radości.

Ale, jak się wydaje, Filip radość czerpał, i gdy był w świeckim stanie i gdy został kapłanem, nade wszystko z Eucharystii. Najświętsza Ofiara, którą Pan ustanowił w wieczniku zawsze zajmowała w życiu jego centralne miejsce. Gdy został księdzem (w 36 roku życia) może teraz bezpośrednio obcować z Chrystusem, który przychodzi na ołtarz i który siebie daje człowiekowi. Ze źródeł jego życia dowiadujemy się, że Mszę św. odprawiał codziennie. Ta codzienna celebracja była jednak czymś niezwykłym. W San Girolamo (u św. Hieronima) np. wyprosił dla siebie ostatnią Mszę, którą celebrował koło południa. Miało to głębszą przyczynę, aniżeli tylko chęć zarezerwowania godzin porannych dla licznych spowiedzi, o których przeczytamy w dziale „Katecheza”. Właściwym powodem było pragnienie odprawiania Eucharystii wtedy, kiedy nie ma wielu ludzi, tzn. na ile to możliwe, w samotności. Kiedy był sam, zwłaszcza po przyjęciu Komunii św., długo trwał w uniesieniu - w mistycznym uniesieniu i zawsze pełnym radości. W czasie Eucharystii twarz jego jaśniała szczególnym blaskiem, bo tak blisko był Pana. Kto choć raz widział Filipa celebrującego Mszę św., ten już nigdy nie mógł

tego zapomnieć. Warto też tu wspomnieć, że jego współpracia i przyjaciele dopatrywali się zrzędzenia Opatrzności w tym, że ostatnim dniem jego życia była radosna Uroczystość Bożego Ciała. Na drugi dzień zobaczył on Chrystusa już nie pod postacią chleba i wina, ale twarzą w twarz, w wiecznej radości. A więc źródłem jego radości jest Trójjedyne Bóg, a zwłaszcza charyzmatyczna miłość do Eucharystii.

I ten fakt, ten rys duchowości Filipa, jest szczególnym zaproszeniem nas ludzi XXI w. Bo jak się wydaje, tak dużo w nas dzisiaj smutku. Dlaczego? Pewnie, dlatego, że dotykają nas różne braki - i te natury materialnej, i te natury politycznej, ale i te natury moralnej. Wielkim powodem smutku współczesnego człowieka jest odejście od Pana Boga, od Jego przykazań, a zwłaszcza od Jego Eucharystii. Tylu katolików nie przychodzi na niedzielną Mszę św.; w niektórych miastach tylko kilkanaście procent. A jeśli nie ma Chrystusa, to czy może być radość? Jeśli nie ma źródła radości, to czy można być naprawdę rozradowanym? Osobiście poznałem niejednego człowieka, który od strony materialnej jest nieraz bardzo ubogi, ale w sercu i na obliczu zewnętrznym tak wiele ma on radości. Skąd to wszystko? Bo, mimo materialnego ubóstwa, nigdy nie odchodzi on od Chrystusa, bo z Chrystusem, a zwłaszcza z Jego Eucharystią ciągle jest związany, przyjmuje Pana do swojego serca i szczęścia swego nie buduje tylko na tym, co przemijające.

Nic w tym, o czym tu czytasz, Czcigodny Czytelniku, nadzwyczajnego. Na podstawie wiary naszej świętej wiesz przecież, że tylko w Chrystusie, który jest Krzewem Winnym można owocować, a także można też przynosić owoc w postaci autentycznej radości. Pan mówi: „Ja jestem krzewem winnym, wy - latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic uczynić nie możecie. (...) To wam powiedziałem, aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna” (J 15,5.11).

Nie mamy wątpliwości, co do tego, że te słowa Jezusa św. Filip szczególnie usłyszał i że nieustannym Jego pragnieniem było być z Panem, zwłaszcza w tajemnicy eucharystycznej przychodzącym. Pośrednictwo Filipa, wszystkim Czytelnikom, niech wyprosi takie pragnienie Pana, takie zjednoczenie z Nim, i niech wyprosi nam ono nade wszystko miłość do Mszy - potężnego źródła radości i tu na ziemi, i na wieczność, która coraz bliżej ...

Oprac. Ks. Leszek Woźnica CO

30 ROCZNICA ŚWIECEN KAPLAŃSKICH KS. ZBIGNIEWA STARCZEWSKIEGO COR SUPERIORA KONGREGACJI NA ŚWIĘTEJ GÓRZE W GOSTYNIU

Dnia 9 czerwca br. przypadło 30 lat od święceń kapłańskich ks. Zbigniewa Starczewskiego, superiora (przełożonego) Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri na Świętej Górze w Gostyniu, a także Prokuratora Krajowego Księży Filipinów w Polsce. Ponieważ Ksiądz Superior nie lubi obchodzić swoich jubileuszy, więc korzystając z okazji, że w dniach od 28 stycznia – 7 lutego br. gościła na Świętej Górze rodzona siostra superiora, p. Zofia Bober – Starczewska, aby w ciszy klasztoru nabrać duchowych sił, poprosiliśmy ją o mały wywiad rodzinny dla naszego Sanktuarijnego Pisma, któremu przecież ks. Zbigniew wiele poświęca trosk i czasu. Rozmowę przeprowadził ks. Marian Gosa COR.

- Niech Pani powie nam kilka danych o Waszej rodzinie.

(Siostra ks. Zbigniewa zaznaczyła, że brat może się nawet, gdy te słowa przeczyta, gniewać, bo nie lubi on o sobie niczego nagłaśniać).

- „Korzenie naszej rodziny są w Jarocinie, gdzie ojciec Kazimierz urodzony 4 lutego 1906 r. z mamą Cecylią Ratajczak ur. 31 lipca 1909 r. założyli rodzinę w 1933 r. Tatuś, jako ślusarz pracował w Jarocinie, a następnie władze, którym podlegał skierowały go do pracy w Skalmierzycach Nowych, gdzie jako kolejarz pracował w biurze wagonowym, aż do emerytury, na którą przeszedł w 1966 r.. Przez kilka lat był również półetatowym pracownikiem Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w wydziale Gospodarki Komunalnej. Na pogrzebie jego ks. Michał Smagacz COR powiedział o zmarłym: „Na każdym stanowisku był zawsze sumiennym, dokładnym, należycie wywiązującym się ze swych obowiązków pracownikiem. Wynikało to z jego charakteru, z jego ukształtowania, z jego wychowania, jakie odebrał, ale może też przede wszystkim ze zdrowo pojętego ducha religijnego. Przykładem własnej religijności, modlitwy serdecznej, od której się nie dyspensował ani zmęczeniem, ani fizyczną niedyspozycją, kształtował chrześcijańską formację własnej rodziny. Obcy mu był duch ponuractwa, podstępny i fałsz, a natomiast charakterystyczną cechą, to pogoda ducha, pokój i chrześcijańska zgoda z otoczeniem w pracy i miejscu zamieszkania”.

Najstarszym dzieckiem był brat Jerzy, ur. 24 kwietnia 1934 r. Po ukończeniu szkoły podstawowej, ukończył Liceum Pedagogiczne w Krotoszynie. Po szkole dostał nakaz pracy na ziemi północno – zachodnie. Zaocznie rozpo-

czął studia wyższe i ukończył je doktoratem nauk humanistycznych. W 1955r. założył rodzinę, ale niestety zmarł młodo i niespodziewanie w 1983r.

Zofia Bober - Starczewska, to ja. Urodziłam 14 kwietnia 1936 r. w Jarocinie. Oprócz szkoły średniej ukończyłam 3 – letnie studium rolnicze. Pracowałam w Prezydium Miejskiej Rady. W 1962 r. wyszłam za mąż za Kazimierza Bobera. Mąż z wykształcenia prawnik skończył prawo administracyjno – karne. Był przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej w Rossoczyca, a obecnie jeszcze pracuje w sądzie w Ostrowie. Mieszkamy w Ostrowie Wlkp. Mój urodzonym jeszcze w Jarocinie był Kazimierz ur. 1 listopada 1939 r. Był z zawodu elektrykiem. Ożenił się na Śląsku, mieszkał w Katowicach, a zmarł młodo 28 sierpnia 1998 r. zostawiając żonę i dwoje dzieci.

Dnia 15 grudnia 1946 r. urodził się najmłodszy brat, Zbigniew, ale już w Skalmierzycach Nowych. Szkołę Powszechną ukończył w Skalmierzycach. Szkołę średnią rozpoczął w Ostrowie Wlkp., a ukończył w Kaliszu. W 1959 r. ciężko zachorowała mama. Została sparaliżowana i musiał ktoś przy niej czuwać. Ponieważ ojciec szedł rano do pracy, Zbigniew zostawał z mamą, a wieczorem szedł do szkoły. Wszyscy sąsiedzi podziwiali jego wielkie poświęcenie na rzecz mamy. Zbyszek miał uczynne serce dla wszystkich chorych, którzy go bardzo lubili. Od dziecka mówił, że pójdzie na księdza. Był nie tylko ministrantem, ale lubił nawet zabawki, które mu pomagały naśladować czynności kapłańskie. Należał do grupy młodzieży, którą w Skalmierzycach prowadziła pani katecheta i organistka Stefania Solatycska, a która przyjeżdżała z tą młodzieżą na Świętą Górę. Zbyszek ukochał to miejsce i po maturze oświadczył, ku zaskoczeniu całej rodziny, że wstępuje do Księży Filipinów w Gostyniu, co też nastąpiło 1 sierpnia 1968 r. (Tutaj siostra dodaje, iż rodzinie wydawało się, jakby brat oszalał na tle Świętej Góry, tak był nią zafascynowany. Mówił: „Tam jest moje miejsce”). Studia teologiczne ukończył w Seminarium Diecezjalnym w Tarnowie, jak wszyscy ówczesni filipini. Dnia 19 marca 1974 r. w Tarnowie otrzymał święcenia diakonatu z rąk biskupa Jerzego Ablewicza. Święcenia kapłańskie wraz ze współbraćmi w powołaniu filipińskim otrzymał w Studziannie 9 czerwca 1974 r. z rąk ks. bpa sandomierskiego Piotra Gołębiowskiego, dzisiaj już Sługi Bożego.

W Skalmierzycach Nowych odbyły się wzruszające prymlacje. Chora mama, uszczęśliwiona kapłaństwem najmłodszego syna. Z rodziną, z powodu paraliżu, porozumiewała się pismem na papierze, ale ze Zbyszkiem rozmawiała bez słów. Ks. Zbigniew sam mamę zaniósł do samochodu, a potem

z samochodu przed ołtarz. Jak wzruszeni byli wszyscy, kiedy syn sparaliżowanej mamie udzielał Komunii św., a potem prymicyjnego błogosławieństwa. Zbyszek po urlopie wrócił na Świętą Górę i rozpoczął swoją służbę Świętogórskiej Róży Duchownej. Kontynuuje też dalsze studia i na Wydziale Papieskim w Poznaniu robi licencjat. Dnia 28 stycznia 1977 r. umiera schorowana mama. A w 1982 r. zostaje superiorem Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri na Świętej Górze w Gostyniu, który to urząd piastuje do dnia dzisiejszego. Dnia 25 stycznia 1983 r. umiera tatuś. Na jego pogrzebie wspomniany kaznodzieja ks. Michał Smagacz COr powiedział, że śp. Kazimierz przez osiemnaście lat przy ukochanej żonie pełnił pielęgniarską rolę we wszelkim posługiwaniu. Wielka to musiała być miłość męża do żony skoro mimo męki 18 lat noszenia jej na rękach z miejsce na miejsce ciężko przeżył jej odejście. Rodzice i brat Kazimierz spoczywają na cmentarzu w Jarocinie.

- Dziękujemy Pani Zofii, za te dane rodzinne, które pomogą nam jeszcze bardziej zrozumieć ks. Zbigniewa, naszego superiora!

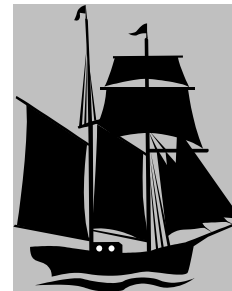
Dla Czytelników Świętogórskiej Róży Duchownej chcę podać krótkie dane o kolegach ks. Zbigniewa, którzy byli święceni razem z nim 9 czerwca 1974 r. w Studziannie k/Opoczna i też obchodzą 30 – Lecie kapłaństwa. I tak:

1. Ks. Bolesław Jakubczyk, ur. 20 sierpnia 1950 r. w Radzicach Małych, aktualnie pracuje w Hiszpanii, w Alcalá de Henares. Jest tam superiorem Kongregacji, proboszczem i dyrektorem dużej biblioteki.
2. Ks. Henryk Kaczmarczyk, ur. 7 czerwca 1951 r. w Anielinie, parafia Studzianna k/Opoczna. Obecnie jest superiorem Kongregacji Oratorium św. Filipa w Bytowie.
3. Ks. Jan Rataj, ur. 8 marca 1949 r. w Brudzewicach, parafia Studzianna k/Opoczna. Pracuje w Tomaszowie Mazowieckim.
4. Ks. Stanisław Tulin, ur. 25 października 1950 r. w Małoszycach, parafia Studzianna k/Opoczna. Pracuje w Tarnowie.

Dzień ich święceń był radosnym dniem dla ludu studziańskiego, tym bardziej, że trzech synów tej parafii otrzymało godność kapłańską. Osobiście uczestniczyłem w tych przeżyciach.

Wszystkim Współbraciom w powołaniu filipińskim, naszym 30 latkom w kapłaństwie z okazji powyższej Roczniczy życzymy obfitych łask Bożych i darów Ducha Świętego, aby na wzór Św. Ojca Filipa Neri – proroka radości, byli radosnymi sługami w posłudze Chrystusowej. Życzymy też nieustającej opieki Matki Bożej, obecnej w znakach cudownych obrazów: Świętorodzinnej Matki i Świętogórskiej Róży Duchownej.

Ks. Marian Gosa COr.

RATUNKU ROZBITKÓW DUCHOWYCH

Po całym dniu żeglowania wracaliśmy do portu. Zmęczenie i pogoda dawały się już mocno we znaki, a na dodatek zaczęło się właśnie zmierzchać. Mieliliśmy jeszcze do przepłynięcia prawie milę a wiatr zaczął wyraźnie słabnąć. Było już coraz ciemniej, zwinęliśmy żagle i na silniku płynęliśmy po ciemnej tafli wody. Brzegi jeziora, gęsto porośnięte drzewami nie przepuszczały żadnych światel. W pobliżu były osady, wiedzieliśmy o tym, ale przez gęsty mur drzew i tak nic nie było widać. Płynęliśmy trochę na wycucie i na pamięć, czując jednak niepewność, czy nie wpakujemy się na jakieś kamienie albo mieliznę. Dookoła nic nie było oprócz wody. Trwało to już trochę czasu i zacząłem się niepokoić. Deszcz padał nieustannie a wiatr, chociaż słaby to jednak przenikał do kości. Kiedy byłem już prawdziwie przerażony, nagle w oddali zamajaczył jakiś jasny punkt. Z jakąś nadzieją w głosie zapytałem – co to jest? Latarnia pokazująca wejście do portu – padła odpowiedź kapitana. Byłem szczęśliwy. To jasne światło oznaczało bezpieczeństwo, ciepłą kolację, spokojną noc i wszystko, co w tej chwili było mi tak bardzo potrzebne. Przestałem się zastanawiać, co byłoby gdybyśmy nie znaleźli portu. Gdy cumowaliśmy przy brzegu dziękowałem Bogu nie za dzień pełen wrażeń, ale za jego koniec w bezpiecznym porcie, do którego doprowadziło nas światło latarni.

Wypływając w rejs życia większość ludzi ma wyznaczony cel i kierunek, w którym będzie zmierzać. Realizujemy, więc swoje cele dbając jednocześnie o to, by okręt naszego ciała nie został uszkodzony, przez sztormy chorób i wichry namiętności. I chociaż tak bardzo staramy się, by rejs przebiegał według plany i po ustalonym kursie okazuje się czasem, że przeciwne wiatry znoszą nas na mielizny zła albo rzucają na kamienie grzechów. Kiedy robi się niebezpiecznie, albo szukamy drogi w nieprzeniknionych ciemnościach. Dobrze jest zobaczyć świecące światło latarni oznaczające bezpieczny port, w którym można się schronić nawet przed największą nawałnicą.

Kiedy biorę do ręki życiorys świętego Filipa Neri myślę sobie, że życie tego człowieka też było żeglowaniem. Żeglowaniem najpierw po

niepewnych i niebezpiecznych wodach młodości rozdartej między gospodarstwem rolnym wuja a ciszą benedyktyńskiego klasztoru na Monte Cassino, a potem po niełatwych falach zlaicyzowanego, szesnastowiecznego Rzymu. Przecież tak łatwo było popłynąć w niewłaściwą stronę inwestując całe swoje życie w kupiectwo i pracę na roli. Albo na siłę skierować swoją łódź w stronę misyjnych Indii. Trudnym doświadczeniem było opatrywanie ludzkich ran w Bractwie dla Ozdrowieńców. Zamknięciem w sobie mogły się skończyć spokojne głębiny katakumb. Wreszcie kamieniami, o które można było rozbić okręt były dni, gdy nie wolno mu było odprawiać Mszy świętej. Myśląc o tym zastanawiam się, jak udało się św. Filipowi przepłynąć przez życie nie tylko bezpiecznie, ale także święcie. Z litanii do św. Filipa dowiadujemy się, że nie tylko sam żeglując przez życie nie rozbił swego okrętu, ale jest „Ratunkiem rozbitków duchowych”. Gdzie, więc była jego latarnie? Kto go prowadził do bezpiecznego portu?

Odpowiedź znalazłem w Nabożeństwie do Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Jedno z litanijnych wezwań mówi o Maryi: „Porcie rozbitków”. To jest latarnia. To była latarnia Filipa. Godziny spędzone na ekstatycznych uniesieniach i poufanych rozmowach z Maryją były dla Filipa jasnym światłem latarni, prowadzącej do portu Ojca. Nabożeństwo do Maryi, jakim się wyróżniał zapewniało mu w działaniu jasność i pewność właściwego kursu. To właśnie Maryja, do której tak często wołał: „Panno Maryjo Matko Boża, prosz za mną Jezusa”, umacniała Filipa w chwilach zwątpienia i wahania, kiedy świat albo potępiał albo mamił zaszczytami. Święty Filip wiedział, kto jest jego bezpiecznym portem.

Człowiek w swoim życiu doświadcza różnych chwil. Jedne są słoneczne i radosne inne pełne złowróżbnych chmur. Czasem płyniemy powoli przy ledwie muskającym wietrze a czasem zmagamy się z silnymi szkwałami to z jednej to z drugiej burty. Żeby nie rozbić okrętu swojego życia trzeba mieć bezpieczny port. Żeby nie zabłądzić na falach codzienności potrzebne jest światło latarni. Święty Filip Neri znalazł to światło w Bożej Rodzicielce. Może i ja do Niej się zwrócę.....

Ks. Robert Klemens COr.

ŚW. FILIP – APOSTOŁ KONFESJONAŁU

W klasztorze Kongregacji Oratorium w Rzymie na Vallicelli, w pokoju, w którym mieszkał św. Filip stoi konfesjonał, pamiątka wiele mówiąca o nim jako o Apostole przez spowiedź.

Trzeba nam sięgnąć do czasów, kiedy Filip był jeszcze człowiekiem świeckim i takim pragnął pozostać. Ale miał stałego spowiednika, zarazem serdecznego przyjaciela. Był nim Persiano Rosa. Filip spowiadał się u niego bardzo często, nawet trzy razy w tygodniu. Wspólnie założyli w 1548 r. „Bractwo Trójcy Przenajświętszej dla pielgrzymów i ozdrowieńców”. Praca w tym bractwie dla pielgrzymów przybywających do Rzymu, zwłaszcza w roku świętym – często umęczonych do granic możliwości i schorowanych uświadamiała mu, że może mógłby więcej pomagać im jako kapłan. Poznał też życie starożytnych mnichów i przekonywał się, jak ważną rolę odgrywa słowo spowiednika prowadzącego penitenta na drodze naśladowania Chrystusa. Dlatego namowy jego spowiednika Persiano Rosa skłoniły go do przyjęcia sakramentu kapłaństwa. Chociaż sam Filip nie krył się z tym, że nie myślał o kapłaństwie, że nie pragnął być spowiednikiem. Ale zeznania świadków (Cacciaquerry, Pietry, Raspy) na procesie kanonizacyjnym mówią jasno: „Do przyjęcia kapłaństwa został przymuszony” – oczywiście przez jego spowiednika. Znał rolę spowiednika i był mu posłuszny. Jego kapłaństwo było owocem spowiedzi – współpracy, ufności i posłuszeństwa penitenta - Filipa oraz mądrości duchowej spowiednika Persiano Rosy. Po przyjęciu święceń kapłańskich zamieszkał w San Girolamo wśród duchownych żyjących w nieformalnej wspólnotce. Było to jak najbardziej naturalną i zwyczajną decyzją Filipa, że pragnie objąć funkcję słuchania spowiedzi, którą

pełnił przez całe życie do ostatniego dnia. Ta „natchniona” decyzja Filipa była wyjściem naprzeciw zapotrzebowaniu człowieka renesansu, który w całej frywolności ówczesnego życia odkrywał swoją indywidualność, swoje ja, swoje wnętrze. Jako odpowiedź, Ignacy Loyola zaproponował „Ćwiczenia”, a Filip spowiedź.

Spowiedź wówczas miała najczęściej formę swobodnej rozmowy, podczas której spowiadający się wyznawał swe grzechy, często prowadzany w rozmowie przez spowiednika do szczerego wyznania. A to był sposób, który szczególnie odpowiadał Filipowi, kiedy to ujawniał się cały jego wielki charyzmat miłości i życzliwości dla człowieka. Ludzie zaraz to spostrzegli. Filip przychodził do swojego konfesjonału bardzo wcześnie, gdy tylko kościół został otwarty. Od czasu do czasu przechadzał się po kościele lub przed kościołem, odmawiał różaniec lub czytał książkę. Był natychmiast do dyspozycji, gdy tylko ktoś go potrzebował. W bardzo krótkim czasie pozyskał tak wielu penitentów, że rozpoczynał spowiadać w swoim pokoju jeszcze przed świtem. Gdy jego współbracia martwili się tym niezmiernym trwaniem w konfesjonale, on odpowiadał krótko: „Słuchanie spowiedzi nie jest dla mnie żadnym wysiłkiem, przeciwnie jest dla mnie odpoczynkiem”.

Tym, co wyróżniało Filipa spośród innych spowiedników, co czyniło go tak skutecznym – była jego cierpliwa dobroć i miłość do ludzi. Zdawał sobie sprawę, że tym, co przemienia ludzi, jest miłosierdzie Boże. On czuł się tylko pokornym sługą w konfesjonale. Zamiast surowości okazywał dobroć tym, którzy wyznawali wobec niego swoje grzechy. Znakiem tej pokory jest jego zdanie: „Okazywanie miłosierdzia tym, którzy zgrzeszyli, jest najlepszym sposobem na to, aby samemu nie upaść”. Powtarzał je często z przekonaniem, że tylko, dlatego on sam ustrzegł się upadku. Istnieje bardzo wiele wspomnień i opisów wydarzeń przy konfesjonale, które odkrywają tajemnicę i miłości i mądrości Filipa. Oto tylko jedno z takich wydarzeń. Kiedyś przyszedł do spowiedzi człowiek, który nie okazywał żalu za grzechy. Filip nie powiedział ani słowa wyrzutu, ale przeprasząc, kazał mu chwilę poczekać, gdyż musi jeszcze coś załatwić. Tymczasem niech się przyglądnie krucyfiksowi, który mu wręczył.

Penitent spojrzął na krzyż najpierw przelotnie, ale kiedy Filip wrócił, był już zupełnie odmieniony.

Jak mówi Paul Turks autor książki „Św. Filip czyli ogień radości” – dobroć, cierpliwość, miłość, z „czasem doświadczenie uczyniło go wnikliwym znawcą ludzkich sumień, a nadto istnieje jeszcze wielka, nie dająca się wyjaśnić cała reszta, która mówi wręcz o jego zdolnościach jasnowidzenia – są to informacje, które należy traktować zupełnie poważnie”. Chyba można w tym zobaczyć skutek owych „Zielonych Świąt” Filipa z 1544 r.

Gdy penitent odchodził od konfesjonału, nie zostawał sam, Filip nie zapominał o nim. Miał dar zatrzymywania go przy sobie nie przymuszając go, gdyż chciał czuwać dalej nad jego sumieniem. „Przyjął mnie w tak cudowny sposób, że już nigdy nie uwolniłem się od niego. Muszę powiedzieć, że od momentu, kiedy go poznałem, nigdy mi nie przyszło na myśl, aby się z nim rozstać. Tak był przepełniony miłością, że wszystkich przyciągał do siebie. /.../ Chociaż dla samego siebie był we wszystkim nadzwyczaj surowy, dla innych miał tylko miłość, pociechę i zrozumienie” – tak zeznawał w procesie kanonizacyjnym znakomity szlachcic rzymski Fabrizio Massimo.

Autorzy najobszerniejszego życiorysu Bordet i Ponnelle tak to komentują: „Ważnym sposobem do tego, aby praktykować prostotę i pokorę według Filipa – jest częsta spowiedź. Neri jest takim kierownikiem duchowym, który swe duchowe dzieci chciałby mieć blisko siebie i przez częstą spowiedź czuwać nad ich duszami. Znalazł sposób, aby przedłużyć swą opiekę i zaproponował im „Oratorium”, aby stało się ono pewnego rodzaju uzupełnieniem indywidualnych rad dawanych w konfesjonale, aby było stałą instrukcją wspólną dla jego penitentów”. (za C. Gasbarri, „Wolność i radość” s.62). Chodzi tu o spotkania modlitewne, które również były nazwane oratorium. Podczas tych spotkań Filip ciągle powtarzał, że trzy rzeczy są potrzebne, aby zachować zdrowie duszy: częste słuchanie Słowa Bożego, codzienna godzinna adoracja Najświętszego Sakramentu i częsta spowiedź, nawet trzy razy w tygodniu.

Można chyba też powiedzieć, że Kongregacja Oratorium jest w znacznym stopniu owocem apostolatu Filipa w konfesjonale, gdyż

większość członków wywodziła się z tej rodziny jego synów duchowych.

Spowiadał codziennie, spowiadał wielu – od zwykłych ludzi po kardynałów, najczęściej, zwłaszcza w końcowym etapie życia, w swoim pokoju. Stąd ten konfesjonał – pamiątka, który stoi po dziś dzień. Ostatniego dnia przed śmiercią wyspowiadał kilku ludzi, w tym kard. Cuzano, a wieczorem po kolacji wyspowiadał kilku współbraci, którzy nazajutrz rano mieli pierwsze Msze św. A nad ranem, kilka godzin później, umarł.

Kardynał Newman tak mówił o apostołacie Filipa: „Zadanie miał do spełnienia w miejscu zamieszkania, w centrum chrześcijaństwa. I nie było nim głoszenie wiary, lecz wewnętrzna odnowa, nie chrzest był jego środkiem nawracania, lecz pokuta – miejscem jego apostołatu był konfesjonał, słuchanie spowiedzi było jego szczególnym charyzmatem. Jak Franciszek Ksawery chrzczył tysiące ludzi, tak Filip przez czterdzieści pięć lat codziennie i niemal o każdej godzinie pracował nad odnową, nauczał, zachęcał i prowadził grzeszników wąską drogą zbawienia”.

W wypowiedzi kard. Newmana uderzają mnie słowa – „Zadanie miał do spełnienia w miejscu zamieszkania ...”, jakby odnoszące się do nas na Świętej Górze, która jest „centrum” spowiedzi dla ludzi z bardzo nieraz dalekiej okolicy. Ojciec Założyciel jest przecież ciągle dla nas mistrzem w tej dziedzinie naszego posługiwania. Jesteśmy uczestnikami tego samego charyzmatu apostołskiego, który posiadał Filip w sposób szczególny – apostołat w konfesjonale. Wszyscy możemy dać czas każdemu penitentowi potrzebny, tę cierpliwą miłość, która u Filipa sięgała daleko poza konfesjonał. Nie powinno nas nic ponaglać, nawet te długie kolejki w tygodniach przedświątecznych. A cała reszta, to już działanie łaski Bożej, i tego charyzmatu, który jest dany każdemu, kto siada w konfesjonale, by być sługą Bożego Miłosierdzia.

Ks. Tadeusz Badura COr.

DOM REKOLECYJNY MIEJSCEM REALIZACJI IDEI DIALOGU W ORATORIUM

Ojciec Filip Neri nie „założył” Oratorium. Ono się dzięki niemu „tworzyło”, jako synteza **potrzeb** ówczesnych ludzi i **celu**, jaki zawsze pozostaje niezmienny dla Kościoła: głoszenie zbawienia w Chrystusie. Oratorium jest, więc realizacją charyzmatu Ducha, który ciągle jest odkrywany, zależnie od kontekstu historycznego, w jakim przychodzi żyć i działać filipinom. Choć cel pozostaje dla Kościoła i działającego w nim Oratorium zawsze niezmienny, to jednak dróg dotarcia z Dobrą Nowiną o zbawieniu do współczesnych ludzi może być nieskończenie wiele.

Charakterystyczne dla św. Filipa i Oratorium, które tworzył, były dwie cechy, głęboko zakorzenione w osobowości naszego Ojca: **po-czucie wolności i umiłowanie dialogu**. Było to nic innego, jak głębokie zrozumienie przez św. Filipa metody, którą posługiwał się Chrystus w głoszeniu królestwa Bożego. Jezus swoje nauczanie opierał na dialogu i osobistym kontakcie z człowiekiem. Widać to wyraźnie na przykładzie z Ewangelii wg św. Marka (12,28-34):

- *Jeden z uczonych w Piśmie zbliżył się do Jezusa i zapytał Go...*
- *Jezus odpowiedział...*
- *Rzekł Mu uczoney w Piśmie: Bardzo dobrze, Nauczycielu, słusznieś powiedział...*
- *Jezus widząc, że rozumnie odpowiedział, rzekł do niego: - Niedaleko jesteś od królestwa Bożego.*

Oratorium, które powstało w Rzymie w XVI w., a więc w sercu chrześcijaństwa, nie posiadało charakteru misyjnego. Było raczej odpowiedzią na nieme wołanie tamtych czasów o pogłębienie wiary, o odkrycie na nowo przykurzonych już trochę prawd religijnych,

o uatrakcyjnienie wartości chrześcijańskich. Filip z inspiracji Ducha Świętego zaproponował duchowość opartą nie na systemie zakazowo – nakazowym, lecz na wolności wyboru. Wyrażał to w często powtarzanej sentencji, aby ludzie do wiary *nie lękiem byli przymuszeni, ale pociągnięci miłością*.

Do takiego wolnego wyboru Boga w życiu miały prowadzić wszystkie praktyki Oratorium na czele, których znajdował się jednak dialog. Filip posiadał umiejętność prowadzenia rozmowy, podczas której pomagał ludziom samym dochodzić do tego, co w ich życiu jest ważne, do prawdy o nich samych. Porównywany do starożytnego filozofa greckiego – Sokratesa, zadawał pytania, niepokoił, inspirował...

Jedną z odpowiedzi dzisiejszego Oratorium na zapotrzebowanie obecnego czasu jest prowadzony przez Kongregację Księżów Filipinów w Gostyniu Dom Rekolekcyjny. Poszczególne serie rekolekcji adresowane są do ludzi, którzy szukają pogłębienia wiary, do tych, którzy szukają swojego miejsca w Kościele i oczekują czegoś więcej, niż mogą znaleźć na niedzielnej mszy św. w parafii.

Wszeghorniająca anonimowość ludzi żyjących nawet bardzo blisko siebie, ale nieutrzymujących ze sobą głębszych więzi prowadzi do smutnej samotności. Tak niestety bywa nie tylko we wspólnotach parafialnych, lecz także we wspólnotach rodzinach. Kilkudniowy pobyt w klasztorze to przede wszystkim możliwość **spotkania** ludzi mających wspólny świat, podobne problemy i powody do radości. Wspólne zamieszkanie pod jednym dachem, wspólna modlitwa, wspólne posiłki, to elementy życia, które bardzo łączą.

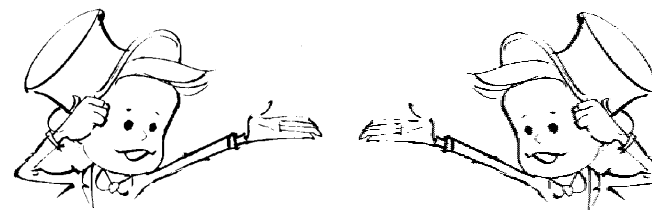
Jednym z istotniejszych wydarzeń podczas pobytu w domu filipińskim, nadającym intensywność wszystkim pozostałym jest **czas dialogu**, w który wchodzi kapłan - filipin z tymi, którzy zagościli w klasztornych murach, jak i wzajemny dialog ludzi spotykających się tutaj ze sobą. Doświadczenie pokazuje, że w takich sytuacjach często znika bariera: prowadzący – uczestniczący, lecz wszyscy uważnie **sluchając siebie nawzajem**, stają się razem słuchaczami Słowa Bożego. Niezależnie od sposobu prowadzenia rekolekcji i miejsca, w którym odbywają się konferencje, zawsze jest możli-

wość bezpośredniego odniesienia się do omawianego tematu, uzupełnień, zadań pytań, wspólnego poszukiwania.

Z wrażeń po-rekolekcyjnych z 23.05.2004 r. zapisano: *Trzy dni przeżyte razem pozwoliły nawiązać bliższe więzi, zarówno między uczestnikami, jak i z prowadzącymi. Dawało to możliwość otwartych dyskusji. Również forma konferencji umożliwiała aktywny w nich udział, co skłaniało do głębszych przemyśleń. Ktoś inny zapisał: Plusy spotkania to pouczające katechezy z możliwością wymiany poglądów, możliwość refleksji, mała grupa i swoboda*. Na podstawie tych dwóch reprezentatywnych wypowiedzi wyraźnie widać, że w wolności i dialogu dokonuje się otwarcie człowieka na łaskę Boga. Podczas takich spotkań każdy może wyrazić wiarę swoim niepowtarzalnym głosem. Poprzez dialog uczestnicy rekolekcji pełniej się angażują, uczą się z szacunkiem odnosić do poglądów innych, budują klimat zaufania i wzajemnego zrozumienia. Natomiast wszystkie te elementy razem, pozwalają dojrzewać w wierze, aby stawała się coraz bardziej świadoma.

Dlatego Dom Rekolekcyjny prowadzony przez Księżów Filipinów jest odpowiedzią na potrzeby współczesności, aby ludziom tu przybywającym stworzyć okazję doświadczenia wspólnoty w wolności i dialogu, aby wszyscy, którzy tego pragną, mogli odkryć życiodajne Słowo Boga, dzięki łasce charyzmatu danej św. Filipowi Neri.

Ks. Dariusz Dąbrowski CO
Prefekt Domu Rekolekcyjnego

RELIKWIE ŚW. FILIPA NERI Z KLASZTORU KSIĘŻY FILIPINÓW NA ŚWIĘTEJ GÓRZE GOSTYŃSKIEJ

Niniejsze opracowanie przedstawia relikwie św. Filipa zachowane i te niezachowane, ale dające się wyśledzić z przekazów pisanych. Przy analizie uwzględniono trzy dostępne, a zarazem podstawowe źródła informacji: Kronikę Dużą K. Dominikowskiego, Dokumenty Autentyczności Relikwii oraz zachowany materiał relikwiowy. Wydawało się uzasadnionym przedstawić w skrótowym opisie same relikwiarze, w których przechowywane są święte partykuły, ponieważ stanowią one pewną spójną całość religijną - historyczną.

Postać św. Filipa znana była w Polsce już za jego życia. Tym bardziej zainteresowanie jego osobą wzrosło po kanonizacji w roku 1622, które przejawiało się w kulcie liturgicznym, dewocyjnym oraz relikwiowym. Kult relikwii w świecie chrześcijańskim sięga kościoła pierwszych wieków. Pojęciem relikwie określano doczesne szczątki osoby świętej oraz przedmioty, które wchodziły w bezpośredni kontakt z osobą czczoną. Do najważniejszych należały relikwie związane z życiem i śmiercią Chrystusa Pana – drzewo Krzyża Świętego, gwoździe, korona cierniowa itd.. Kult relikwii świętych zaczął szybko się rozwijać od momentu, gdy papież Feliks I (269 – 284) wprowadził zwyczaj odprawiania Eucharystii na grobach męczenników¹. Związek ołtarza z relikwiami świętych przyjął się w liturgii na stałe i znalazł swoje uzasadnienie biblijne we fragmencie z Apokalipsy św. Jana Ap. 6,9 „A gdy otworzył pieczęć piątą, ujrzałem pod ołtarzem dusze zabitych dla Słowa Bożego i dla świadectwa, jakie mieli”. Od wczesnego średniowiecza relikwie świętych były przedmiotem publicznej i prywatnej adoracji, a także umieszczano je w kościołach i ołtarzach przy okazji obrzędu konsekracji. W ołtarzach pod mensą, na której odprawiano Najświętszą Ofiarę, w *stipes* ołtarzowym znajdowało się miejsce zwane *sepulcrum*. W tym symbolicznym grobie składano mały pojemnik z relikwiami świętych męczenników nazwany *vasculum*. Z czasem relikwie świętych umieszczano na zewnątrz ołtarza, najczęściej w *predelli* i eksponowano

¹ Kazimierz Dopierała, *Księga papieży*, Poznań 1996, s. 25.

w przeszkolonych gablotach. Literatura przedmiotu rozróżnia relikwie bezpośrednie (ciało osoby świętej) i pośrednie (przedmioty uświęcone *per contactum* z osobami świętymi jak również przedmioty związane z miejscem ich przebywania)². Do tych ostatnich należały tzw. *brandea* i *eulogiae*. *Brandea* były to przedmioty, które przez kontakt z bezpośrednią relikwią same stawały się relikwiami - najczęściej do tego typu relikwii należały tkaniny, w które owijano ciała świętych. Znawcy problematyki przypuszczają, że źródłem tego zwyczaju było uzdrawiające dotykaniem szat Chrystusa opisane w ewangelii św. Marka (5,28; 6,56).³ Pojęciem *eulogia* nazywano uświęcone pamiątki z pielgrzymek do Ziemi Świętej lub innych sanktuariów np. woda z Jordanu, kamienie, kwiatki i owoce z grobów świętych, z naszych czasów woda z Lourdes. Na dopuszczenie relikwii do publicznego kultu potrzebny był dokument autentyczności wystawiany początkowo przez biskupa lub Stolicę Apostolską. Do naszych czasów zachowała się spora ilość biskupich poświadczeń autentyczności z czasów wędrówki ludów, okresu merowińskiego, a zwłaszcza z VII i VIII w. Z uwagi na liczne nadużycia, przywilej wystawiania dokumentów autentyczności wyłącznie przez Stolicę Apostolską został zarezerwowany przez Sobór Lateraneński IV dekretem „*De reliquiis sanctorum*” z 1215 r. „Na podstawie tego, że niektórzy wystawiają na sprzedaż relikwie świętych, a następnie oddają je do kultu, z czego wierze chrześcijańskiej czyni się niesławę, aby tak się w przyszłości nie działo, ustanawiamy obecnym dekretem, aby dawne relikwie nigdy nie były wystawiane na sprzedaż i [były] czczone tylko w odpowiednich relikwiarzach. Znalezione zaś nowe, niech nigdy nie będą wystawiane do publicznej czci, chyba, że zostaną zaaprobowane autorytetem Rzymskiego Biskupa”⁴.

Kult relikwii św. Filipa Neri w Rzeczypospolitej nastąpił wkrótce po jego wyniesieniu na ołtarze: „wtedy najzaciejsi książęta i panowie o relikwie po Słudze Bożym ubiegali się, które uzyskawszy, jako drogie klejnoty po domach swych i kościołach chowali”⁵. Partykułami naszego

² Kinga Szczepkowska – Naliwajek, *Relikwiarze średniowiecznej Europy od IV do początku XVI wieku. Geneza, treści, styl i techniki wykonania*, Warszawa 1996, s. 19.

³ Tamże, s. 29.

⁴ Cyt. za K. Szczepkowską – Naliwajek, dz. cyt. s. 27.

⁵ Antoni Brzeziński, *Pamiętnik jubileuszu dwuchsetletniego Zgromadzenia XX. Filipinów na Górze Świętej Gostyńskiej Roku Pańskiego MDCCCLXVIII*, t. I, Poznań 1869, s. 57.

świętego obdarzony został królewicz Władysław IV przez papieża Urbana VIII, gdy po zwycięstwie w 1621 r. pod Chocimiem wysłany został przez Zygmunta III do Rzymu „w miejsce Triumfów Narodowych, [aby] wypełnił pobożne ślubu i ucałował nogi Papieża”⁶. Z podróży dyplomatycznej przywiózł do Ojczyzny relikwie z wnętrzości św. Filipa oraz tkaninę purpurową, w której przez siedem lat owinięte było jego ciało. Dla tychże skarbów ufundował kaplicę na Jasnej Górze, gdzie niczym w relikwiarzu umieszczone zostały czczone przedmioty. Partykuły św. Filipa „oprawne w kryształ” były także w posiadaniu króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego, odziedziczone po swoim ojcu Księciu Jeremiaszu Wojewodzie Ruskim, a otrzymane z rąk ówczesnego papieża⁷. Musiały mieć dla niego duże znaczenie, skoro nosił je na piersi i nigdy się z nimi nie rozstawał. Do relikwii pośrednich należał różaniec św. Filipa ofiarowany przez papieża Grzegorza XIV biskupowi poznańskiemu Andrzejowi Opalińskiemu, wysłanemu w poselstwie do Wiecznego Miasta przez króla Zygmunta III. Jak wielką wartość religijną miał dla tamtych czasów przedmiot uświęcony choćby dotykiem osoby świętej, świadczy zapis kronikarski, że Opaliński został zaszczycony różańcem za dary złożone papieżowi szacowane na czterdzieści tysięcy. Drogocenna pamiątka została ostatecznie złożona w kaplicy relikwii znajdującej się w jezuickim kościele krakowskim śśw. Apostołów Piotra i Pawła⁸. Do tego samego typu relikwii należał „Ołtarz izdebkowy (Altare Palatinum)” św. Filipa wykonany z jaspisu, który otrzymał Marszałek Wielki Koronny Mikołaj Wolski od ówczesnego papieża za „ważne usługi w Interessach Kościelnych”⁹. Zapewne był to mały ołtarz przenośny zwany portatylem, ofiarowany zapisem testamentowym przez marszałka w fundowanej przez siebie pustelni OO. Kamedułów na Srebrnej Górze pod Krakowem.

Znanym czcicielem św. Filipa Neri był główny fundator Świętej Góry Adam Florian Konarzewski (ur.1640 – zm.1676), który zapoczątkował budowę kościoła, a także przyczynił się do powstania pierwszego

⁶ Kasper Dominikowski *Zbiór wiadomości o Świętej Górze pod Gostyniem osiadłej przez Kongregację Oratorij Świętego Filipa Neriusza ukończony 21. Września 1836 Roku*, Kronika (XVI – XIX w.) pisana w latach 1827 – 1836, egzemplarz I, Archiwum Filipinów w Gostyniu [dalej: AFG] A 11, s. 21.

⁷ Tamże.

⁸ Tamże, s. 22.

⁹ Tamże.

w Polsce klasztoru Oratorianów. Zwyczajem pobożnych Sarmatów uzyskał pozwolenie od biskupa miejscowego na urządzenie prywatnej kaplicy przyozdobionej obrazem Bogurodzicy i relikwiami świętych pańskich¹⁰. Można sądzić, że część z nich przeszła w posiadanie Kongregacji Gostyńskiej, której zapisał w testamencie zduńskim z 1670 r. relikwie z wyjątkiem „relikwiarzyka com ja go na sobie nosił niech dzieci po mnie wezmą, także i ten w kapliczce, co jest w nim Panna Najświętsza wielkie Dziadowskie Nabożeństwo, na pamiątkę”¹¹. Z zapisków kronikarskich nie wiadomo, czy były wśród nich relikwie św. Filipa, odnotowano natomiast fundowany przez Konarzewskiego złoty relikwiarz na partykuły naszego świętego przeznaczony do kościoła świętogórskiego¹².

Po raz pierwszy relikwie św. Filipa na Świętej Górze odnotowane zostały w dn. 4.X.1671r., kiedy osobiste „relikwie z wnętrzości św. Filipa” ofiarował Kongregacji Gostyńskiej ks. Stanisław Grudowicz. Były to święte szczątki przysłane od Kongregacji Vallicelianskiej za pośrednictwem kanonika katedry poznańskiej Ignacego Gnińskiego Archidiacona Śremskiego¹³. Partykuły posiadały dokument autentyczności, zachowany do dzisiaj, wystawiony dn. 23.VII.1670 r. w Rzymie, jednakże nie dopuszczone do publicznego kultu przez zwierzchność diecezjalną¹⁴. Do świętogórskiego kościoła wraz z innymi relikwiami zostały uroczystie wprowadzone 17.X.1677 r. i dekretem biskupa enieńskiego Macieja Mariana Kurskiego ustanowiono 3 niedzielę października na obchodzenie uroczystości Świętych Relikwii. W związku z poświęceniem nowego kościoła w dn. 8.IX.1698 r. przez biskupa tesseńskiego a wówczas administratora osieroconego biskupstwa poznańskiego Hieronima Wierzbowskiego relikwie zostały przeniesione do nowej świątyni¹⁵. Uroczyste wprowadzenie, a także wyznaczenie święta na uczczenie relikwii pozwalają głębiej wnikać w religijność

¹⁰ Kasper Dominikowski *Zbiór wiadomości o Świętej Górze pod Gostyniem osiadłej przez Kongregację Oratorij Świętego Filipa Neriusza ukończony 21. Września 1836 Roku*, Kronika (XVI – XIX w.) pisana w latach 1827 – 1836, egzemplarz I, Archiwum Filipinów w Gostyniu [dalej: AFG] A 11, 44.

¹¹ Tamże, *Dopisy XXXIV*, s. 77 - 78.

¹² Tamże, s. 95.

¹³ Tamże, s. 115; 133; tamże, *Dopisy XXXXI*, s. 91.

¹⁴ AFG sygn. B 35.

¹⁵ K. Dominikowski, dz. cyt. s. 213.

tamtych czasów, w których kult relikwii posiadał istotne znaczenie. Uwzględniając zapiski kronikarskie można stwierdzić, że w czasach nowożytnych dalej był kontynuowany zwyczaj umieszczania świętych relikwii w poświęcanych ołtarzach. Wezwanie ołtarza nie musiało pokrywać się z umieszczonymi relikwiami. W poświęconym ołtarzu św. Filipa Neri dn. 13.V.1752 r. przez biskupa sufragana Józefa Tadeusza z Kiekrza Kierskiego złożone zostały relikwie świętych męczenników Witalista i Defendenta¹⁶.

Potwierdzony źródłem pisanim i zachowanym dokumentem autentyczności są relikwie z koszulki św. Filipa Neri „złożone w oprawie srebrnej formy podługowatej” uwierzytelnione pismem wydanym w Rzymie dn. 20.X.1753 r. dopuszczone do publicznego kultu w diecezji poznańskiej¹⁷. Miejscowa kronika odnotowuje relikwie z płótna napojonego krwią św. Filipa, ofiarowaną ks. Pawłowi Wyrwińskiemu. Partykuła oprawiona była w małą, srebrną, owalną kasetkę przeszklą z obu stron kryształem i zaopatrzoną w dokument autentyczności wystawionym w Rzymie dn. 7.IV.1754 r. a dopuszczoną do kultu w diecezji poznańskiej dekretem z dn. 6.XI.1754 r.¹⁸. Ten sam rękopis podaje o jeszcze jednej relikwii z wnętrzości św. Filipa złożonej w podobny pojemnik jak wyżej wymieniona, z dokumentem autentyczności wydanym w Rzymie 12.03.1755 r. W tym przypadku Kongregacja nie starała się o dekret biskupa o dopuszczeniu do publicznego kultu¹⁹. Relikwią dopuszczoną do kultu w diecezji mocą dekretu z dn. 7.X.1761 r. była cząstka z wnętrzości św. Filipa złożona w srebrną oprawę owalną, z przodu przeszkloną, od tyłu zaopatrzoną pieczęcią, posiadającą dokument autentyczności dany dn. 25.IV.1759 r. w Mediolanie²⁰. Kolejną relikwią było płótno nasączone krwią św. Filipa w srebrnej oprawie owalnej, z przodu przeszklone kryształem. Święta partykuła posiadała dokument autentyczności wydany dn. 5.V.1761 r. i dopuszczona do

¹⁶ Kasper Dominikowski *Zbiór wiadomości o Świętej Górze pod Gostyniem osiadłej przez Kongregację Oratorij Świętego Filipa Neriusza ukończony 21. Września 1836 Roku*, Kronika (XVI – XIX w.) pisana w latach 1827 – 1836, egzemplarz I, Archiwum Filipinów w Gostyniu [dalej: AFG] A 11, s. 341.

¹⁷ Tamże, s. 346 – 347; AFG, sygn. B 45.

¹⁸ Tamże, s. 350 – 351; AFG, sygn. B 47 (w inwentarzu błędnie odczytany dzień 2 IV zamiast 7 IV).

¹⁹ Tamże, s. 351; AFG, sygn. B 49 (podany przez inwentarz dzień 22 III wydaje się być poprawnie odczytany).

²⁰ Tamże, s. 456 – 457; AFG, sygn. B 50.

kultu publicznego w diecezji poznańskiej przez biskupa Teodora Czartoryskiego dn. 8.III.1767 r.²¹. W zbiorze archiwaliów Kongregacji gostyńskiej znajdują się trzy dalsze dokumenty wydane przez Stolicę Apostolską poświadczające autentyczność relikwii: z dn. 2.V.1856 r., z dn. 30.XII.1863 r. oraz z dn. 29.XI.1937 r.²². Z zachowanych dokumentów wynika, że klasztor świętogórski posiadał dziewięć relikwii zaopatrzonych pismem stwierdzającym ich autentyczność.

Do dzisiaj w kościele świętogórskim pozostały cztery partykuły św. Filipa. Pierwsza z nich znajduje się w krzyżu relikwiarzowym, niesygnowanym, powstałym w 1 połowie XVII w. zapewne w jednym z wielkopolskich warsztatów złotniczych (fot. 1). Naczynie jest przykładem łączenia stylistyki późnogotyckiej (kształt trójlistnego krzyża z typową, późnogotycką kompozycją dekoracyjną i ikonograficzną oraz forma i dekoracja stopy) z formami ornamentalnymi, właściwymi sztuce wszenobarokowej. Nie będzie dalekim od prawdy stwierdzenie, że relikwiarz został wtórnie użyty do pomieszczenia cząstek św. Filipa. Wykonany został ze srebra częściowo złoczonego i kameryzowanego, posługując się techniką wykuwania, trybowania, cyzelowania, fakturowania i odlewu. Wymiary: wys. 60 cm, ramiona krzyża 26,5 x 21,5 cm, stopa 23 x 19,2 cm. Relikwiarz zbudowany został na stopie o zarysie wydłużonego ośmioliścia, pola dłuższe zamknięto odcinkami łuku ze ściętym wierzchołkiem i krótsze zakończone łukiem. Stopa wzniesiona na gładkiej, dwuuskokowej kryzie i wyoblonym cokoliku pokrytym ornamentem liściastym. Pola stopy rozdzielone grzbiecikami, zdobią puklowania wypełnione motywami arma Christi i liściem akantu, ułożonymi na przemian. Zgodnie z ruchem wskazówek zegara, pole przednie przedstawia tunikę, dalsze - drabinę, włócznię, gąbkę, młotek i obcęgi, następne - trzos i kości do gry, ostatnie - kolumnę, koronę cierniową, różgi liktorskie i bicz. Szyjka gładka, ośmioboczna z nałożoną czterolistkową koronką. Pierścień dolny i zdwojony górny ujmują gruszkowaty nodus zdobiony trzema główkami anielskimi z podwieszono-

²¹ Kasper Dominikowski *Zbiór wiadomości o Świętej Górze pod Gostyniem osiadłej przez Kongregację Oratorij Świętego Filipa Neriusza ukończony 21. Września 1836 Roku*, Kronika (XVI – XIX w.) pisana w latach 1827 – 1836, egzemplarz I, Archiwum Filipinów w Gostyniu [dalej: AFG] A 11, s. 457 (dokument autentyczności nie zachował się, odpis zamieszczony w: tamże, *Dopisy*, CLXXVI, s. 249).

²² AFG, sygn. B 54, 55, 61.

nymi chustami i wysokim puklem włosów. Główni rozdziela ornament liściasty w dolnej części przechodząc w motywy taśmowo – ceowe. Część górną podtrzymuje tralka ujęta w trzy rozwinięte liście akantu. Ramiona krzyża trójlistnie zakończone o gładkich polach wydzielonych skręconym drucikiem. Miejsce styku ramion tworzy kwadratową powierzchnię. Naroża przecięcia ramion oraz brzegi trójliści zdobią ażurowe wypustki wolutowo – roślinne. Od awersu, na skrzyżowaniu ramion ośmioboczna, przeszklona puszcza na relikwie otoczona ażurem wolutowo – roślinnym z ośmioma kamieniami. W pojemniku owalna, z jednej strony przeszklona kapsuła z partykułami i napisem *S. Philippi Neri* (wymiary 2,5 x 2,3 cm) oraz partykuła z kości. Pola trójliścia ramion dekoruje ażurowa rozeta z osadzonym kamieniem jubilerskim pośrodku. Na rewersie plastyczna figurka Chrystusa Ukrzyżowanego, tytuł, w zakończeniu ramion odlewane plakietki z przedstawieniami czterech świętych apostołów piszących ewangelie z ich symbolami – Mateusza z aniołem, Marka z lwem, Łukasza z bykiem i Jana z orłem. W zwieńczeniu plastyczne przedstawienie pelikana karmiącego trzy pisklęta - symbol zbawczych owoców Chrystusowego dzieła odkupienia na krzyżu.

Partykuła druga mieści się w klasycystycznym relikwiarzu promienistym, pochodzącym z berlińskiego warsztatu W. Rixiusa z 1 połowy XIX w. (fot. 2). Wykonany ze stopu miedzi, w całości złożony, posługując się techniką odlewu, cyzelowania, fakturowania, pojemnik na relikwie srebrny. Wymiary: stopa 7,3 x 5,7 cm, wysokość 23 cm, gloria 15,2 x 10 cm; pojemnik na relikwie 7,8 x 6,3 cm. Stopa eliptyczna ze zdwojonym cokolikiem i dwuskokowym płaszczem zdobionym żłobionymi rowkowanymi oraz listkową koronką na szyjce. Trzon członowany, w dolnej części silnie wybrzuszony, nodus kolisty z osadzonym koszyczkiem, na której spoczywa gloria. Część górna w formie eliptycznej glorii z przeszklonym pojemnikiem na relikwie umieszczonym na tle promienistej tarczy. Puszcza również eliptyczna, profilowana, zdobiona wieńcem perełkowym, listkowym i formą ostrołukowych arkadek. Wewnątrz puszczy owalny, promienisty pojemnik na relikwie z listkowym otokiem. W środku kompozycja gorejącego serca i napis *De Prae-cor. S. Philip. N.* Całość zwieńcza krzyżyk o trójlistnie zakończonych ramionach. Wewnątrz puszczy napis atramentowy na papierze: *Włożono relikwie św. Filipa Neriusza 2. VI. 55 ks. Jan Rataj COr. Superior Św.*

Góra. Uwzględniając napis można wysunąć wniosek, że także i ten relikwiarz został wtórnie użyty do przechowania partykuł naszego świętego.

Trzecia partykuła przechowywana jest w miejscowym archiwum, pochodzi z biretu św. Filipa. Znajduje się w kapsule metalowej, okrągłej, pozłacanej, od awersu przeszklonej z napisem *Ex Birreto S Phil. Neri* (fot.3). Wymiary 2,2 cm. Od rewersu pieczęć rozkruszona, nieczytelna. Relikwia niewiadomego pochodzenia i nieuwzględniona w źródłach pisanych.

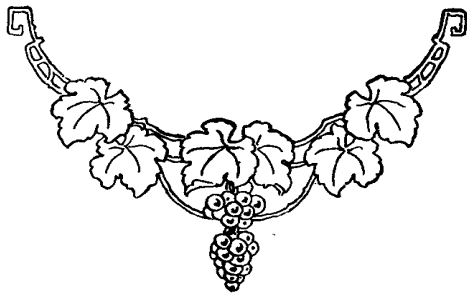
Ostatnia partykuła zamknięta jest w okrągłej kapsule metalowej, pozłacanej, od awersu przeszklonej z napisem *S. Philippi Ner. C.* (fot. 4). Od rewersu pieczęć z herbem kardynalskim oraz cyfry 469 i 1937. Ostatnie cyfry należy przyjąć za rok, bowiem z 1937 r. zachował się dokument autentyczności (AFG, B 61). Kształtem przypomina rozetkę o wymiarach 3,6 cm. Można zakładać, że zbliżające się trudne czasy II wojny światowej nie sprzyjały fundacji relikwiarza dla pomieszczenia partykuły, która do dzisiaj przechowywana jest w miejscowym archiwum.

Analizując święte partykuły należy stwierdzić, że tylko relikwia z 1937r. *ex ossibus*, posiada jednoznacznie potwierdzający dokument autentyczności - identyczny herb na pieczęci autentyku i relikwii (AFG, B 61). Partykuły z krzyża relikwiarzowego nie zawierają informacji jednoznacznie wskazujących na pisany autentyk (brak pieczęci i bliższego określenia eksponowanej części). Z tego czasu zachował się tylko jeden dokument autentyczności wystawiony w 1670 r. (AFG, B 35). Podobnie partykuła z relikwiarza promienistego także nie posiada pieczęci, a pisane dokumenty mówiące o relikwii *ex praecodris* zachowały się aż dwa (AFG, B 49; 50). W poszukiwaniach nie natrafiono na dokument autentyczności partykuły z biretu św. Filipa. Forma kapsuły i napisy wskazują raczej na XIX w.

Z przeprowadzonych badań nasuwają się następujące wnioski. Jeszcze przed założeniem Kongregacji Gostyńskiej pojawiły się w XVII wiecznej Polsce relikwie św. Filipa Neri otaczane religijną czcią. Kult relikwii, podobnie jak świętych wizerunków i miejsc, należał do powszechnych zjawisk występujących w kulturze sarmackiej. Od czasu założenia Kongregacji na Świętej Górze śledzić można na podstawie dokumentów pisanych oraz materiału relikwiowego partykuły św. Fili-

pa. Z przebadanych materiałów pisanych wynika, że klasztor posiadał od początku założenia aż do 1937 r. dziewięć partykuł świętego. W miejscowym archiwum zachowało się osiem dokumentów autentyczności informujących, że w latach 70 XVII w. pojawiła się jedna partykuła, w latach 50 XVIII w. aż cztery, w XIX w. dwie partykuły i w okresie międzywojennym jedna część. Kronika Dominikowskiego mówi o jeszcze jednej relikwii z 1761 r. Wydaje się, że nasilenie kultu relikwiowego w XVIII w. pozostaje w relacji do duchowego wzrostu zgromadzenia, któremu przewodniczyli przełożeni tej miary, co Karol Piotr Behm (1751 – 1754), Michał Ładyński (1754 – 1755) i Józef Prażmowski (1755 – 1782). Biorąc pod uwagę zachowany materiał relikwiowy należy stwierdzić, że w posiadaniu Kongregacji Gostyńskiej są obecnie cztery partykuły, z których dwie znalazły swoje właściwe miejsce, jakim jest relikwiarz (fot. 1, 2). Pozostałe dwie przechowywane są w miejscowym archiwum, w tym jedna nie posiada autentyku, zatem nie może być wystawiona do publicznego kultu (fot. 3). Zapewne druga partykuła *ex ossibus*, posiadająca dokument autentyczności (fot. 4), znajdzie swojego fundatora na relikwiarz i będzie dla przyszłych pokoleń świadectwem wiary, pobożności oraz kultury artystycznej naszych czasów.

Ks. Henryk Brzozowski CO

BL. EDMUND BOJANOWSKI I KSIĘŻA FILIPINI ZE ŚWIĘTEJ GÓRY

"Chwałą Boga jest człowiek żyjący" - pisał już św. Ireneusz. A Bóg w każdej epoce, na każdym miejscu i w każdej sytuacji uzdalnia człowieka mocą Ducha Świętego do świadczenia o Jego miłości, co Jan Paweł II wyraził w słowach: "Duch Święty czuwa w Kościele i powołuje do świętości ludzi na aktualne czasy".

Bl. Edmund Bojanowski żyjąc dla Bożej chwały i czci Niepokalanej w latach 1814 – 1871, stał się darem Ducha Świętego dla Kościoła Powszechnego, a w szczególności dla Kościoła w Polsce na ziemi Gostyńskiej, co aktem beatyfikacyjnym Ojciec Święty potwierdził 13 czerwca 1999 r. w Warszawie.

Pod macierzyńskim spojrzeniem Świętogórskiej Róży Duchownej i duchową opieką Kongregacji Oratorium św. Filipa Nereusza na Świętej Górze Gostyńskiej, bl. Edmund życiem swoim ukazał, jak kochać Boga w bliźnich.

Odnaczał się szczególnym nabożeństwem do Świętogórskiej Pani, która w sposób cudowny ocaliła mu życie w wieku czterech lat. Świadczy o tym srebrne Oko Opatrzności ofiarowane przez rodziców Edmunda około r.1819, jako wotum wdzięczności za przywrócone życie i złożone u stóp Piety Matki Bożej Bolesnej. Bl. Edmund całym życiem swym odwdzięczał się Maryi za otrzymaną łaskę²³. Wiele godzin każdego dnia spędzał na modlitwie w Bazylice Księży Filipinów, a co „wyklęczał” – wprowadzał w życie. W swoim Dzienniku, który prowadził systematycznie, od 1 kwietnia 1853 r. do 23 lipca 1871r., zapisywał swoje refleksje i wydarzenia minionego dnia, najczęściej rozpoczynającego się od modlitwy u stóp swojej Pani, Doradczyny i Matki²⁴.

23 Pamiątka Jubileuszu 200 – letniego Zgromadzenia XX. Filipinów na Górze Świętej Gostyńskiej, Poznań 1869, s.283-284.

24 E. Bojanowski, *Dziennik*, 8 XII 1854: „Wstawszy przed 6ta, poszedłem na Mszę św. roratnią, która się zaczęła o 7^{mej} (jutrznia o 6^{tej}). Podczas tejże Mszy św. przyjąłem Komunię św., byłem na kazaniu ks. Preibisza i Mszy godzinkowej ks. Hübnera. Dopiero między 10 – 11ta wypilem kawę i

Edmund Bojanowski w swych zapiskach pozostawionych w Dzienniku, wiele miejsca poświęcił relacjom z Księżmi Filipinami ze Św. Góry. Miał wśród nich swoich przewodników duchowych, przyjaciół oraz kompetentnych doradców w ważnych sprawach dotyczących działalności i funkcjonowania założonego przez siebie Zgromadzenia. Osobą, która wywarła najsilniejszy wpływ na życie duchowe i działalność E. Bojanowskiego, a także

wspierała w przeżywanych trudnościach, był wierny doradca i serdeczny przyjaciel ks. **Antoni Brzeziński**²⁵.

W całym Dzienniku, aż do ostatniego zapisanego dnia 22 VII 1871 r., znajdujemy wiele notatek mówiących o wzajemnych kontaktach, częstych odwiedzinach nacechowanych szczerością, życzliwością i troską o dzieło Boże. Za jego radą E. Bojanowski powziął myśl przekształcenia Bractwa Ochroniarek w Zgromadzenie zakonne²⁶. Ks. Brzeziński pomagał mu w tworzeniu nowych ochronek przysyłając kandydatki. Udzielał także wszechstronnie praktycznych rad dotyczących zarówno funkcjonowania Ochronek, jak i pracy sióstr, aby w kształtowaniu dziecięcych serc wykorzystywały najskuteczniejsze metody pedagogiczne i wychowawcze. Radziłyby *Ochioniarki Katechizmu nie po szkolnemu, stereotypowo, martwo i mechanicznie uczyły, ale raczej tak, [jak] matka swoje*

poszedłem na sumę, która się zaczęła około 1/2 12^{tej}. – Dzisiejsza uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najśw. Panny, mianowicie dla mającego się dzisiaj dopełnić potwierdzenia tej Świętej tajemnicy przez Stolicę Apostolską, przejmowała mnie szczególniej głębokiem i rzewnem nabożeństwem. Wróciliśmy z Wielkiego Nabożeństwa po 2^{siej} i ledwo zjadłem obiad, pośpieszyłem znowu o 4^{tej} na nieszpory, zastałem jeszcze na kazanie, potem nastąpiła procesja i dopiero nieszpory. Nabożeństwo dziś jest, bowiem z wystawieniem, z asystą i odsłonieniem ołtarza. Wyszedłem z kościoła o 1/2 6. Wróciłem do domu na 6^{ej}. Ślicznie mi dzień dzisiejszy przeszedł; z wyjątkiem kilku godzin obiadowych (a raczej 1/2 godziny), byłem dzień cały w kościele. Przy świecy zacząłem nabożeństwo, przy świecy skończyłem”.

25 Ks. Antoni Brzeziński (1820-1898) profesorem seminarium poznańskiego, od 1866 r. oratorianinem. Był przyjacielem i doradcą E. Bojanowskiego, długoletnim komisarzem biskupim ds. Zgromadzenia Sióstr Służebniczek BDNP, Wydał wiele prac popularyzatorskich z zakresu historii Kościoła, prawa, ascetyki. Napisał m.in. *Wspomnienie o Edmundzie Bojanowskim, Fundatorze Zgromadzenia Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanej*, a także *Zbiorek nabożeństwa domowego dla ochronek*, w: K. Holda, *Sluga Boży Edmund Bojanowski. Myśli. Przeżycia. Nauki*, Opole 1985, s.222.

26 E.Bojanowski, *Dziennik* 6 IV 1855.

*dziecię trzymając na łonie uczy, rozpowiadając o Panu Jezusie, o Najśw. Pannie, o dobrodziejstwach i wszechmocności Bożej*²⁷.

Nie będąc kapłanem bł. E. Bojanowski bardzo cenił sobie szczególny rodzaj pomocy wyrażony w trosce o rozwój duchowy ochroniarek. Świadczą o tym liczne zapiski mówiące o posłudze kapłańskiej ks. Antoniego²⁸ względem sióstr. Zapoznawał Twórcę ochronek z nowymi metodami wychowawczymi, stosowanymi w Europie. *Po drodze powiadał mi ks. Brzeziński, że czytał w „Czasie” artykuł o metodzie ochronkowej Fröbla, którą w niektórych miejscach zaczęto zastosowywać we Francji. Metodę Fröbla znalazłem już z pism samego Fröbla, ale zdała mi się zawsze zbyt wymuszoną i niepraktyczną dla dzieci. Natomiast opowiedziałem ks. Brzezińskiemu rozkład zajęć dziecięcych, który zamierzam do naszych Ochronek wprowadzić. Trafił on bardzo do przekonania ks. Brzezińskiego*²⁹.

Pomoc ks. A. Brzezińskiego w tworzeniu Zgromadzenia Błogosławiony podsumował słowami: *Mój Boże! Gdzie kapłan gorliwy, jakże to i święte powołania się budzą pod jego wpływem i święte przedsięwzięcia pomyślnie przyjmują się i rosną*³⁰. Ze smutkiem przyjął decyzję Arcybiskupa o powołaniu „kochanego ks. Brzezińskiego” do Poznania, do Seminarium duchownego³¹. Swoją przyjacielską relację nadal podtrzymywał przez korespondencję. Po otrzymaniu jednego z listów w Dzienniku zanotował: *Cały ten list jest tak serdeczny i malujący prawdziwego kapłana Chrystusowego, jakim rzeczywiście jest w całym swem życiu kochany ks. Brzeziński*³².

Jego szczególne miejsce w tworzeniu się Zgromadzenia potwierdza fakt, że E. Bojanowski między innymi też ks. Brzezińskiemu dał do sprawdzenia tekst napisanej przez siebie Reguły, zanim uzyskała kościelną aprobatę³³. Na uwagę zasługują słowa, które ks. A. Brzeziński

27 E.Bojanowski, *Dziennik* 16 XI 1854.

28 Tamże, 29 V 1855. *Po Mszy św. Ochioniarki kękły rzędem przed stopniami ołtarza, a pelen świątobliwego nachnienia kapłan, przemówił do nich z takim namaszczem o ich powołaniu i z takim wzniesieniem ducha wymawiał uroczyste słowa błogosławieństwa.*

29 Tamże 18 VIII 1856.

30 Tamże, 10 V 1854.

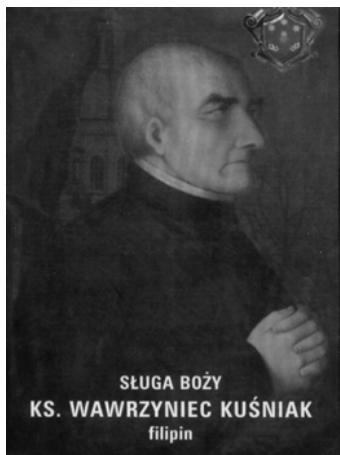
31 Tamże, 1 X 1854.

32 E.Bojanowski, *Dziennik*, 17 III 1854.

33 Zob. Sumariusz życia i cnót bł. E. Bojanowskiego na podstawie włoskiego tekstu w *Positio*, t.I, cz.1, Dębica 2003.

wypowiedział po śmierci swego przyjaciela, E. Bojanowskiego: *Dobre uczynki, które w cichości czynił, zjednały mu w całej okolicy imię drugiego św. Wincentego a Paulo, dla miłosierdzia nad ubogimi i dla obficie czynionej jałmużny*³⁴.

*W mowie pogrzebowej w Jaszkuwie podkreślił on także osobliwą miłość bł. Edmunda do Świętogórskiej Pani*³⁵.

Bliskim współpracownikiem bł. E. Bojanowskiego na gruncie pomocy ubogim był sługa Boży ks. **Wawrzyniec Kuśniak**³⁶, nazywany Apostołem dobroci. Datkami Kongregacji Św. Filipa Neri wspierał Towarzystwo Wincentego a Paulo, którego Edmund był honorowym członkiem i korespondentem. Ich współpraca układała się bardzo dobrze. Bojanowski zawsze uzyskiwał to, o co prosił. Ks. W. Kuśniak uprzedzał nawet jego prośby. W swoim Dzienniku zapisał: "ks. *Wawrzyniec Kuśniak* *szykuje osiem*

*tysięcy dachówek*³⁷ *oraz sto talarów, nadto prosi o wykaz, ile jeszcze potrzeba do ukończenia budowy*". Dobry proboszcz ze Świętej Góry chętnie dawał nie tylko dobra materialne (dachówki, drewno), ale i pieniądze³⁸. Nadto służył pomocą, gdy trzeba było sprowadzić lekarza dla chorych. Rozmodlony kapłan znajdował także czas, aby odwiedzić

34 Ks. A. Brzeziński, Wspomnienie o śp. E. Bojanowskim, fundatorze Zgromadzenia Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanej, Poznań 1872, s.4-5.

35 A. Brzeziński, *Wspomnienie o śp. E. Bojanowskim...*; czy i w tem nie uznamy zrządzeń Opatrzności Bożej, że Pan Bóg osadził go na mieszkanie u stóp Góry świętej Gostyńskiej, na której od wieków słynie cudami Obraz Najświętszej Maryi Panny, i osobliwszą wlał mu do serca miłość, do świętego miejsca? Widzieliśmy go jako przez wszystkie lata żywota, w slotach zimowych i w skwarach letnich, co dzień z Grabonoga zdążał, nieraz bez sił prawie, na Św. Górę, by Mszy św. wysłuchać i godzinami korzyć się przed Cudownym Obrazem. I nie skąd inąd, jeno z Góry naszej świętej wziął Edmund Bojanowski, natchnienie i zrozumienie swego posłannictwa. /.../ Udawał się z gorącą łzą po poradę i pomoc do tej, którą Panią swą nazywał... On żył życiem Góry świętej, bez niej, mawiał, trudno by mu było wyżyć na świecie..." , s.38.

36 Ks. Wawrzyniec Kuśniak (1788-1866), oratorianin, wieloletni przełożony Kongregacji.

37 E. Bojanowski, *Dziennik*, 12 IX 1855.

38 Tamże, 5 XII 1855.

ochronkę w Podrzeczu, co sprawiało E. Bojanowskiemu niemałą radość. Ks. Wawrzyniec i Edmund dali się poznać jako doskonali kucharze. Razem gotowali dla ubogich zupę Rumforda (polewkę z ryżu, jarzyn i niewielkiej ilości tłuszczu)³⁹. Przełożony Świętej Góry łożył też na utrzymanie Instytutu, czyli przytułku dla sierot po ofiarach epidemii cholery i mały szpitalik. Choć nie wiązała ich nić przyjaźni, dobrze im się współpracowało.

W chwili tworzenia się nowego Zgromadzenia silny wpływ na jego działalność wywarł ks. **Marcin Hübner**⁴⁰, który jako spowiednik ochroniarek kierował ich życiem duchowym. W wyniku jednak powstałych trudności z akceptacją Zgromadzenia ks. M. Hübner odmówił przyjęcia ślubów od pierwszych służebniczek⁴¹, odwołując je nawet od decyzji trwania w powołaniu i praktykowania niektórych form pobożności⁴². Edmund w swych

skrzętnych notatkach Dziennika, podkreśla także sylwetki wielu innych kapłanów z Kongregacji Św. Filipa, zaprzyjaźnionych i znaczących w formowaniu dzieła Zgromadzenia Służebniczek. Szczególnie cenionymi przez Założyciela są: ks. Atanazy Szulczyński⁴³ i ks. Bernard Preibisz⁴⁴. Wspomina także w swych zapiskach: Ks. Ignacego Prusinowskiego,⁴⁵

39 Tamże, 5 I 1855.

40 Ks. Marcin Hübner (1818-1892), oratorianin, pierwszy spowiednik ochroniarek, późniejszych Służebniczek Maryi.

41 E. Bojanowski, *Dziennik*, 25.III 1855.

42 Tamże, 9 X 1856. ... Jagusia znowu się niepokoi jakimiś gadaniami ludzi o Żywym Różańcu, od którego odstręczają ks.ks. Filipini]. Trzeba to dziewczę stąd gdzie indziej przenieść, bo ją gotowi ludzie pobałamucić. Mówiła mi także o Apolonii, która służy u Przewoźnej, że pomimo jej najgorliwszej chęci wstąpienia do Służebniczek, spowiednik zabrania jej tego, a doradza iść w służbę do brata swego, gdzie już dawniej służyła i dla doznanych od gospodyni przykrości, odeszła. Teraz, więc jest w kłopotcie, że ma się tam wracać wbrew swojej chęci. Co też to znowu za dziwactwa!

43 Ks. Atanazy Szulczyński (1812-1884), oratorianin.

44 Ks. Bernard Preibisz (1828-1907) – znany malarz, autor obrazów w ołtarzach bocznych i fresków w Bazylice świętogórskiej, przełożony Kongregacji w latach 1869-1876.

45 Dziennik 3 IX 1853 , Ks. Ignacy Prusinowski (1823-1857), oratorianin.

Ks. Mateusza Pajzderskiego - ekonoma w klasztorze świętogórskim⁴⁶, Ks. Ignacego Stępińskiego (1800-1875), oraz braci w Kongregacji: Antoniego Powickiego (1800-1856)⁴⁷ i Walentego Ratajczaka. Wiele wydarzeń życia łączy także z serdecznym przyjacielem i radcą trudnych spraw Ks. Janem Bielawskim – filipinem a od 1854 ks. diecezjalnym.

Ks. Atanazy Szulczyński był członkiem zarządu Instytutu i bliskim współpracownikiem Twórcy Ochronek – później Zgromadzenia, a także jego spowiednikiem i przyjacielem. Był kaznodzieją znanym z patriotycznych kazań i mów. Należał także do komitetu powstańczego w roku 1848.

Ks. B. Preibisz w początkowej fazie tworzenia się Zgromadzenia wspierał E. Bojanowskiego poprzez opiekę duchową, szukanie kandydatek, częste odwiedziny w ochronkach z racji uroczystości. Doszło jednak między nimi do nieporozumienia, o którym E. Bojanowski nie chciał nawet za wiele pisać. Sprawa dotyczyła odwodzenia kandydatek ochronkowych od wstąpienia do Zgromadzenia. Został przez ks. Preibisza posądzony o *niesumienne, kłamliwe oszukiwanie dziewcząt*⁴⁸, co bardzo bolało Zało-

46 Tamże, 27 V 1853.

47 Tamże, 21 VII 1853.

48 Dziennik 18 II 1856: *Zastalem w gościnnym pokoju ks. Preibisza i cztery kandydatki ochronkowe(...)Niespodzianie wszystkie oświadczają mi, że nie chcą być w służbie ochronkowej i że chcą wrócić do domu. Ks. Preibisz stawia w ich imieniu, obwinia mnie, a szczególnie o. Baczyńskiego o niesumienne, kłamliwe oszukiwanie tych dziewczyn, że myślały pójść do zakonu, a znalazły służbę ochronianek, która jest tyle co nic, itp., itp. Bóg miłosierny dał mi tyle cierpliwości i spokojności, żem łagodnie rzecz wyjaśniał, dodając jednakże, iż lubo nie mam nic przeciwko ich odejściu, żądam wszakże, aby się widziały jeszcze z o. Baczyńskim. Więcej o tem pisać nie mogę, bo zanadto cale to zajęcie mnie drażni złą wolą, jaka się coraz bardziej, rozmagą w zawiśnikach mojego szczerzego przedsięwzięcia. Może to właśnie rzecz całą podniesie.*

zyciela. Po kilku miesiącach sytuacja się wyjaśniła i doszło do przeproszenia ze strony kapłana⁴⁹.

Bojanowski domagał się pewnej stabilności personelu oraz specjalnej opieki nad chorymi. Częste zmiany sióstr utrudniały osiągnięcie takiego celu, jaki przewidziano w *Statucie* Instytutu, który powstał z inicjatywy bł. Edmunda w 1849 r. w Gostyniu dla opieki nad sierotami. Pieczę nad nim powierzył nasz ojciec siostrom szarytkom. We wrześniu 1853 Edmund zwrócił się do ks. Kamockiego⁵⁰ z prośbą, aby wyżsi przełożeni mieli na uwadze dobro Instytutu i nie zmieniali więcej sióstr, które tam pracują. Sugerował też, aby odesłać siostrę przystosowaną do szkoły dla sierot. Ponieważ prośby jego nie wysłuchano, wytworzyło się poważne napięcie między siostrami a ojcami filipinami ze Świętej Góry, którzy sprawowali duchową opiekę nad Instytutem. To właśnie oni czynili Bojanowskiemu wyrzuty za to, że Komitet nie oparł się zdecydowanie częstym zmianom sióstr. Co więcej, ojcowie zagrozili, że odejdą z Instytutu, a ich współbrat ks. Szulczyński opuści Komitet⁵¹. Ponieważ konflikt coraz bardziej narastał, Bojanowski starał się, go załagodzić za wszelką cenę, w czym poparł go wspomniany wyżej ks. Szulczyński, jeden z członków Komitetu. Niestety, wspólnie podjęte decyzje w celu lepszego funkcjonowania gostyńskiego Instytutu, nie przyniosły oczekiwanych owoców. Kilka miesięcy później w protokole z posiedzenia Sióstr Miłosierdzia, które odbyło się w Poznaniu 22 lipca 1854, czytamy: *„Z wielkim bólem przekonujemy się o ciągłych skargach sióstr, pana Bojanowskiego i innych członków komitetu (...), on sam dostrzegł wiele widocznych braków”*. Ponieważ wzajemna życzliwość i serdeczność między Bojanowskim a siostrami zawsze brała górę nad nieprzyjemnościami, wydawało się, że po załatwieniu sprawy, współpraca z siostrami poprawi się. Oczekiwania Bojanowskiego jednak nie

49 Dziennik, 22 VIII 1856.

50 Ks. Marian Kamocki, komisarz biskupi Sióstr Miłosierdzia z Poznania.

51 Dziennik, 15 IX 1853: *Widziałem się z ks. Szulczyńskim i Preibiszem, którzy mi to samo co inni księża oświadczyli, że zaprzestaną chodzić do Sióstr, aby im pokazać swe największe oburzenie na ustawicznie czynione ze Siostrami zmiany. Ks. Szulczyński nadto powiedział, iż gotów jest wystąpić z Zarządu, a żaden inny filipin urzędu tego nie przyjmie, chociaż w statutach Domu Miłosierdzia stoi, że każdorazem jeden z Kongregacji do Zarządu będzie należał. Nie umiem tu opisać, jak mię to głęboko dotknęło. Za powrotem moim do domu zastałem księża Szulczyńskiego, Preibisza i Bielawskiego, którzy na nowo wynurzali mi swe żale i oburzenie na postępowanie przełożonych Sióstr*

spełniły się. Zdając sobie sprawę, że jego działalność w zarządzie Instytutu nie była mile widziana przez wszystkie siostry i że niektóre miały pewne zastrzeżenia, z prostotą serca podszedł do sprawy. Po wyjaśnieniu sytuacji, Bojanowski zanotował w Dzienniku 15 stycznia 1855: „*Smutno mi pomyśleć o tem, a co dopiero pisać - i kończy - chęci moje najlepsze względem kierunku Domu, krzywo, opatrzenie, niegodnie tłumaczono. Niech im Bóg wybaczy*”.

Po odbyciu poważnej rozmowy Bojanowski nadal chodził regularnie do Instytutu, żeby zaradzać wszystkim potrzebom i wypełniać swoją funkcję, tak jakby nic się nie wydarzyło⁵². O każdym kapłanie, również tym żyjącym na Świętej Górze, zawsze myślał i mówił tylko dobrze. To wielka cecha jego świętości.

Swoje ofiarne życie zakończył Bł. Edmund w otoczeniu sióstr – 7 sierpnia 1871 r. w cieniu sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Górze Duchownej. Choć był słabego zdrowia maksymalnie wykorzystał swe talenty i dary duchowe, by służyć ochronie wartości religijnych, narodowych i ludzkich. Potrafił odczytać potrzeby człowieka i wielkodusznie poświęcić swoje życie dzieciom, ubogim i chorym. Zapalił także do posługi wiele młodych dziewcząt, zakładając jako człowiek świecki, 3 maja 1850 r. najliczniejsze w Polsce - Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanie Poczętej, pracujące dziś w wielu krajach świata.

Ten wielki „*Apostoł Miłosierdzia i serdecznie dobry człowiek*”⁵³ – jak o Nim mawiano za życia, nie mógłby tak wiele zdziałać, gdyby nie Jego zawierzenie dobroci Bożej oraz życzliwa współpraca z współcześnie mu żyjącymi i szczerze wspierającymi duchownymi – Oratorianami Św. Filipa Neri ze Świętej Góry Gostyńskiej.

na podstawie Dziennika E. Bojanowskiego,
oprac. s. Adamina Chmura, s. Dorota Nadstazik (służebniczki dębickie),

52 Zob. Sumariusz życia i cnót bł. E. Bojanowskiego na podstawie włoskiego tekstu w *Positio*, t.I, cz.1, Dębica 2003, s. 25.

53 Marcelli Motty, *Przechadzki po mieście*, Poznań 1889,t.3.s.575.

Radosny Święty

Uśmiech codziennie zdobił Jego lica,
dobroć rozsiewał, szeroko, wokoło,
chodząc po Rzymu zaułkach ulicach
siał szczęście Boże swą twarzą wesołą.

Radosny święty wszystkim był znany
i kiedy progi klasztoru opuszczał
dzieciarnia krzyżąc: nasz Ojciec kochany
biegła szczęśliwa, tuląc doń swe usta.

A Święty Filip z serca błogosławił
uczył jak kochać Boga, bliźnich szczerze
bawił się z dziećmi, śpiewał i rozmawiał
a potem odmawiał w kościołach pacierze.

Ilu pociągnął ku Bogu swym czarem,
który potrafił rozlewać wokoło
swoją radością i młodym i starym
niebo wskazywał swą duszą wesołą.

Znano go wszędzie, w szpitalach, w więzieniu
znany był dziatwie i starszym był znany
gdy tylko wyszedł na ulice Rzymu
radośnie od wszystkich był zawsze witany.

Święty Filipie, młodości Patronie,
dziś u stóp Twoich prosimy w skupieniu
ucz nas radośnie służyć Bożej sprawie,
niech dusze nasze nie giną w zła cieniu.

Byśmy w dobroci trwali całe życie
kochając Boga jak Ty Go kochałeś,
a kiedyś z Tobą-tam w niebios błękitach
radośnie śpiewali wciąż na Bożą chwałę.

Ks. Tadeusz Nagel COR

Święty Filip

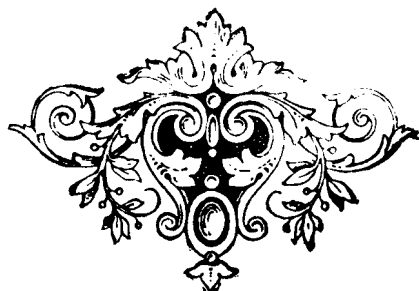
Drogi, kochany, młodzieży patronie,
Twe życie zdobił uśmiech czysty, Boży
uproś i dla nas, by jaśniały skronie
od duszy pięknej, podobnej do zorzy.

Niech serca nasze, nasze życie młode
Bogu radośnie w miłości oddanym
pomóż nam zwalczać tu każdą przeszkodę
poleć nas Maryi, serdecznie błagamy.

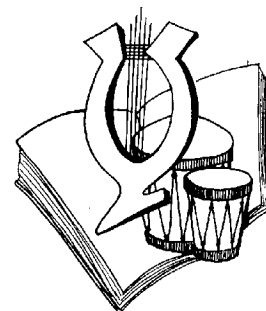
Twoja radosna, pełna Boga dusza,
niech będzie wzorem i natchnieniem
jak żyć, pracować dla szczęścia człowieka,
jak się radować miłości tworzeniem.

A gdy się czasem cień smutku pojawi,
i walka ciężka ściśnie kołem,
śpiesz z pomocą, młodości Patronie,
o to serdecznie prosimy Cię społem.

Ks. Tadeusz Nagel COr

PIĘKNO W DŹWIĘKACH

W muzyce, podobnie jak w architekturze, malarstwie, czy rzeźbie, można odnaleźć ducha czasów, który dostrzegalny jest w samym dziele. Człowiek wyraża siebie, swój sposób myślenia poprzez sztukę.

Sztuka w Kościele ma wymiar szczególny, gdyż nie jest tylko sposobem rozwijania własnych ambicji, lecz służy przekazowi Objawienia Bożego, Słowu Bożemu. Ma podnosić serce i umysł człowieka ku Bogu.

W Bazylice na Świętej Górze jest wiele znakomitych dzieł rzemiosła artystycznego, malarstwa, które taką właśnie funkcję spełniają. Lecz materia, w której zakute są te dzieła, to nie wszystko. W klasztorным archiwum znajdują się wspaniałe dzieła, które dotąd nie są jeszcze znane. Mam na myśli teczki z utworami muzycznymi, które powstały w na przełomie XVIII i XIX wieku. Stare papiery, na których są ręcznie zapisane nuty, słowa, nazwiska. Są one same w sobie dziełem sztuki w sensie pięknej kaligrafii, ciekawej techniki ręcznego kopiowania nut. Jednak muzyka tak naprawdę istnieje wtedy, kiedy jest wykonywana, kiedy człowiek bierze do ręki instrument, kiedy śpiewa, kiedy interpretuje tekst i melodię. Wtedy muzyka jest żywa i oddziałuje na słuchaczy, choć ulotna, pozostaje na zawsze w sercach tych, którzy są pod jej wpływem.

Kiedy kroki na Świętą Górę, by rozwijać swoje powołanie do kapłaństwa, zawsze te stare nuty mnie ciekawiły i intrygowały. Dziś, kiedy oprócz kapłaństwa zdobyłem także wykształcenie muzyczne, staram się przywrócić muzykę z pierwszego okresu Bazyliki Świętogórskiej jej wnętrzu. Jest to swoistego rodzaju podróż w czasie po blisko 200 latach, bo tak długo ta muzyka nie była wykonywana.

W archiwaliach muzycznych znajduje się ponad 150 teczek z nutami w rękopisach. Są to różne dzieła. Niektóre z nich były częścią repertuaru Kapeli Świętogórskiej, która była utrzymywana przez Filipinów. Należy wyjaśnić, że obecnie pierwsze skojarzenie słowa kapela oznacza zespół muzyków amatorów, najczęściej grający muzykę ludową, mło-

dziez odnosi tę nazwę do muzyki np. rockowej. W XVIII wieku kapela to zespół kościelny lub dworski, składający się z zawodowych muzyków, którzy mieli wykształcenie muzyczne.

Można puścić wodze fantazji i wyobrazić sobie w Świętogórskim Kościele muzyków, którzy na różnego rodzaju liturgiach, nabożeństwach, także koncertach, w starych strojach wykonują muzykę. Ta muzyka to głównie klasycyzm, można by dodać polski klasycyzm, odbiegający w swoim charakterze od powszechnie znanej muzyki Haydna czy Mozarta. Nie należy go nazwać zaściankowym czy zacofanym, jak niestety wielu muzykologów do dziś bezzasadnie go nazywa, lecz trzeba go określić pewnym elementem obrazu tego wszystkiego, co działo się w europejskiej muzyce w tym okresie. Polską muzykę z tamtych czasów cechują niezwykła inwencja melodyczna. Muzyczne motywy poruszają najgłębsze pokłady ludzkiej duszy i ludzkiego serca. Można w nich odnaleźć elementy muzyki ludowej, ale i europejskiej, czy także chorału gregoriańskiego, np. w kompozycjach Dankowskiego, którego kilka utworów znajduje się na Świętej Górze.

Kompozycje, które znajdują się w archiwach to: litanie- rozbudowane formy wokalne – instrumentalne, które wykonywano w czasie nabożeństw. Są tam także Msze, requia, psalmy, hymny, pieśni, motety. Przeznaczone są one na kameralną orkiestrę i solistów. Najczęściej występują w utworach takie instrumenty jak: flety, corni – rodzaj rogów, instrument zbliżony do współczesnych waltorni, oboje skrzypce, altówki, wiolonczele, organy, głosy ludzkie: Sopran, Alt, Tenor, Bas, w układzie solowym i chóralnym.

Spośród wielu kompozytorów, których nazwiska pojawiają się w archiwum, wyróżnia się nazwisko Józefa Zeidlera. To kompozytor, który jest prawie nieznan. W muzycznych encyklopediach jest tylko krótka wzmianka o nim – kompozytor Wielkopolski, żył w latach 1744 – 1806, autor utworów religijnych. Ciekawym jest fakt, że Zeidler został zatrudniony na stałe na Świętej Górze w wieku trzydziestu kilku lat i na Świętej Górze zmarł. Gdy przybył do Gostynia był już znanym kompozytorem. Przez cały pobyt, jako świecki człowiek komponował muzykę dla klasztornej kapeli. Jego muzyka wskazuje na wielki talent muzyczny, na świetną znajomość warsztatu kompozytorskiego. Jego muzyka jest na pograniczu baroku i klasycyzmu. Na temat twórczości Zeidlera powstały dwie prace magisterskie. Jedna analizuje jego Msze, a druga

litanie. Z pewnością ta postać zasługuje na całościowe opracowanie jego utworów, których liczba zachowanych liczy sobie 31 kompozycji, a z różnych źródeł wiemy, że skomponował przynajmniej 45.

Drugim kompozytorem, którego wiele kompozycji znajduje się na Świętej Górze, jest Jan Wański (1760 – 1830). Znany był głównie jako autor symfonii i oper. Jego kompozycje religijne są prawie zapomniane, dlatego wykonanie Litanii do Trójcy Świętej, o którym będzie mowa w dalszej części artykułu, jest krokiem ku poznaniu religijnej twórczości Wańskiego.

Jest jeszcze wielu kompozytorów i muzyków, którzy są zagadką dla badaczy muzyki z tego okresu. Uwagę zwraca nazwisko kompozytora, którego w archiwach gostyńskich znajduje się jedno dzieło. Chodzi o Józefa Novotnego, którego odnajdujemy na Świętej Górze „Litanię do św. Filipa Neri”. Novotny był czechem, jak udało się ustalić. Jego kompozycje znajdują się między innymi w Pradze, w innych wielkich ośrodkach europejskich, co świadczy o jego popularności. Czy Litanian została napisana dla Filipinów Gostyńskich, czy dla innych kongregacji, na razie pozostaje zagadką.

Ciekawą postacią w historii muzyki na Świętej Górze jest Maksymilian Koperski, który przez jakiś czas był dyrektorem *Muzyki przy Kościele ks. Filipinów pod Gostyniem*. Był on kompozytorem i instrumentalistą. Na temat jego osoby i twórczości aktualnie powstaje praca magisterska.

Można wymienić jeszcze wiele nazwisk muzyków, kopistów, prefektów muzyki, czyli wyznaczonych księży lub braci ze wspólnoty Filipinów w Gostyniu, lecz przedstawienie choćby pokrótce tych osób przekracza ramy niniejszego artykułu. Wielu twórców, muzyków, którzy tworzyli kulturę muzyczną Świętej Góry nigdy nie zostanie odkrytych.

Można by postawić sobie pytanie, jaki repertuar wykonywała kapela gostyńska, która od samego początku pobytu na Świętej Górze wykonywała muzykę, gdzie są nuty z połowy XVII wieku. Te, które znajdują się w Gostyniu, datowane są na drugą połowę XVIII wieku i I poł. XIX. Ze źródeł wiadomo, że około 1835 roku w repertuarze kapeli Świętogórskiej znajdowało się około 1000 utworów. W tej chwili liczba teczek nutowych wynosi 153 i to, co jest posiada wielką wartość. Rodzi się jednak żal, że wiele tak wspaniałych rzeczy zaginęło – prawdopodobnie w czasie kasaty zakonów i zgromadzeń w okresie zaborów. Część zagi-

nęła w czasie II wojny Światowej, lub być może w innych okolicznościach. Mam jednak nadzieję, że jakieś utwory pochodzące z Gostynia mogły przetrwać w innych archiwach polskich lub poza granicami naszego kraju, a może są jeszcze w posiadaniu rodzin w okolicach Świętej Góry? Jest jeszcze wiele do odkrycia, jeśli chodzi o muzykalia gostyńskie.

Przygotowanie muzycznych manuskryptów do wykonania to olbrzymi wysiłek pracy jak i nakładów finansowych. Jednak warto to czynić wpatrując się w przykład św. Filipa, który nie tylko czynił wszystko, aby dostosować sposób przekazu wiary współczesnym mu ludziom, lecz badał z olbrzymim wysiłkiem i pasją, wraz ze swoimi uczniami, przeszłość, wskazując na ważkość tradycji. W naszym życiu teraźniejszość tak bardzo pochłania wielu ludzi, że w pewnym momencie tracą swój korzeń tradycji, a bez znajomości tradycji nie można żyć. Dlatego chcemy poznać swoją przeszłość, ażeby mądrze żyć w naszych czasach, aby następne pokolenia nie były pozbawione ogniwa zerwanego przez nas. Mam nadzieję, że III Międzynarodowy Kongres Duszpasterstw Oratoryjnych, tak bardzo otwarty na aktualność, stanie się także inspiracją dla pogłębionych badań naszej filipińskiej przeszłości. Wierzę, że nasze skromne dzieła, których przedstawienie zaplanowano na czas Kongresu, temu się przysłużą. Mam na myśli wydanie katalogu muzykaliów gostyńskich p. Danuty Idaszak, znanego polskiego muzykologa, które dokładnie opisując zbiory gostyńskie stają się źródłem cennych informacji o tych zbiorach. Wydane też będą dwa utwory, nie wykonywane od prawie 200 lat, przygotowane przez autora niniejszego artykułu: „Veni Creator” Józefa Zeidlera i „Litanię do Trójcy Świętej” Jana Wańskiego, nowe Oratorium „Pangamus Nerio” Moniki Kusz i Hymn Kongresu mojego autorstwa. Odbędzie się na Świętej Górze koncert, w czasie, którego wyżej wymienione utwory zostaną wykonane przez profesjonalnych solistów i muzyków. Te wszystkie działania mają na celu ożywienie głębszej refleksji na temat muzycznych filipińskich tradycji.

Ks. Waldemar Partyka COr.

- Forum Poszukujących -

KONGREGACJA - RADOSNA RODZINA ŚW. FILIPA

Gdy spoglądamy na przemiany, jakie dokonują się we współczesnym świecie, powstają w nas różnego rodzaju refleksje. Chyba największym pragnieniem jest poczucie bezpieczeństwa i międzyludzkiej wspólnoty - tego, że nie jesteśmy sami. Potrzeba nam także dzisiaj odnowionego spojrzenia na wspólnotę rodzinną, która ma być czymś więcej niż tylko wspólnym zamieszkiwaniem. Pomimo wielu smutków, powinniśmy też poszukiwać źródeł niezwyklej życiodajnej siły, jaką jest radość.

Okazją do refleksji może być III Światowe Spotkanie Duszpasterstw Oratoryjnych, które w lipcu odbywa się na Świętej Górze. Co ideał życia, jaki zaproponował św. Filip może ukazać współczesnemu światu? Przecież dla wielu życie w klasztorze wydaje się oderwane od rzeczywistości. Niemniej, warto przy tej okazji przypomnieć podstawowe treści filipowego przesłania, które w tych dniach powinno mocniej do nas docierać.

Zasadniczym rysem Kongregacji założonej przez św. Filipa Neri jest rodzinność. Wzorem pierwszych chrześcijan wszyscy członkowie wspólnoty mają mieć *jedno serce i jedną duszę*. Oznacza to, że wszyscy księża i bracia żyjący w domu filipińskim mają podejmować wysiłki, które służyć będą zachowaniu radosnego rodzinnego klimatu. Chodzi tu przede wszystkim o to, żeby, na co dzień, we wszystkich podejmowanych zadaniach stanowić jedną rodzinę, budującą wspólny dom. Ideał zaproponowany przez św. Filipa pociąga za sobą szereg konsekwencji, które możemy odnieść również do życia i funkcjonowania każdej wspólnoty rodzinnej.

Wzorem dla tworzenia domu filipińskiego w jego rodzinnym i radosnym charakterze jest zawsze ewangeliczna przypowieść o dobrej lub złej budowie (por. Mt 7,24 -27). Dom filipiński musi być budowany na skale, co oznacza najpierw wspólne zasłuchanie się w Słowo Boże, wspólną modlitwę i przeżywanie świętej liturgii. Wszyscy członkowie

Kongregacji muszą pamiętać o słowach Psalmu 127: *jeżeli domu Pan nie zbuduje, na próżno się trudzą ci, którzy go wznoszą*. Niekiedy jest pokusa, aby zewnętrznymi wysiłkami zastąpić to, co jest duchowym fundamentem, a głęboką radość zastąpić jedynie płytką wesołością. W szerszej perspektywie zawsze prawdziwe okażą się słowa Jezusa: *spadł deszcz, wezbrały potoki, zerwały się wichry i rzuciły się na ten dom. I runął, a upadek jego był wielki* (Mt 7.26). Tak samo dzieje się ze wspólnotą, klasztorą i domową. Jeśli zapomina ona o łączności z Bogiem i zaczyna pokładać nadzieję w czymś poza Nim, upadnie prędzej czy później, gdy życie wystawi ją na próbę. Fundamentem rodziny nie może być telewizor, komputer, ani nawet wspólne zainteresowania. Wszystko to spełnia określone zadania, ale należy pamiętać, że tylko Duch Święty, jako źródło chrześcijańskiej radości, może połączyć w jedno osoby z różnym charakterem, w różnym wieku, z różnymi przyzwyczajeniami. Święty Paweł pisał w Liście do Galatów, że *owocem ducha jest: miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność, opanowanie. Przeciw takim cnotom nie ma Prawa* (Ga 5,22-23). Kongregacja będzie cieszyła się takimi owocami ducha, o ile nie zapomni o stale aktualnym wezwaniu do modlitwy. Co więcej, żadne prawo nie będzie w pierwszym rzędzie regulowało życia rodzinnego, lecz wieź miłości i płynąca z niej radość. Taka zależność modlitwy i funkcjonowania domu odnosi się również do życia rodzinnego. Rodzice prawdziwy autorytet zyskują w darze od Boga, a nie tylko przez wydawania poleceń, zakazów i nakazów.

Zakorzenie w Bogu nie oznacza jednak postawy zbliżonej do kwietyzmu, który postulował zrezygnowanie z wysiłków ze strony człowieka i rzucenie wszystkiego na Boga. Rodzinność w Kongregacji daleka jest od niezdrowego fideizmu, albowiem zasłuchanie w Słowo Boże i przepojenie serc duchem ewangelicznych zasad ma owocować nowym, przemienionym życiem członków wspólnoty. Dlatego właśnie *Droga Duchowa Kongregacji* podaje cechy, którymi powinna charakteryzować się osoba, która pragnie budować rodzinną wspólnotę. Są one między innymi takie wskazania praktyczne: kochać serdecznie wszystkich, usprawiedliwiać wszystkich, mówić dobrze o wszystkich, codziennie modlić się za wszystkich, być radosnym i pogodnym oraz okazywać szacunek (por. p.93). Spośród tych wszystkich cech najbardziej cenna z punktu widzenia wspólnoty jest radość. Filip mawiał: *o wiele*

łatwiej jest kierować duszami ludzi pogodnych niż melancholików. Skrupuły i melancholio precz z mojego domu. Zasada ta sprawdza się, na co dzień, nie tylko w klasztorze, ale także w życiu ludzi świeckich. O wiele chętniej zaprasza się radosnych członków rodziny na różnego rodzaju uroczystości, niż tych, którzy nieustannie narzekają. Łatwiej też współpracować z ludźmi radosnymi i pogodnymi niż z tymi, którzy wszystko widzą w ciemnych barwach. Radość i poczucie humoru odświeżają duszę i pozwalają inaczej spojrzeć na życie. Wszyscy lubimy przecież przebywać w towarzystwie osób pogodnych, gdyż nie tylko możemy dzięki nim dobrze się bawić, ale również dzięki ich pogodzie ducha, łatwiej jest nam radzić sobie z życiowymi trudnościami. Współczesnym słowem, jakie określa tę podstawową dla Kongregacji radość i pełne nadziei podejście do życia jest optymizm: pozytywne myślenie i pozytywne działanie. Jeśli św. Filip zostawił nam takie wskazanie, to sam musiał doświadczyć niezwyklej twórczej siły radości i dobrego humoru. Jej źródłem ma być właśnie rodzina filipińska. Najbliżsi w niej to ci, którzy są zawsze i niezależnie od okoliczności wspierają i służą radą. Silna rodzina filipińska to jest to, co łączy i wzmacnia. Kongregacja przez swój radosny klimat i wzajemne wspieranie się jej członków uczy także, że nie ma w życiu beznadziejnych sytuacji, a mogą być tylko ludzie, którzy przez pesymizm i narzekanie stają się bezradni wobec nich.

To samo obserwujemy w każdym domu. Jeśli nie ma w nim klimatu dialogu i wspierania się poszczególnych członków rodziny, następuje ucieczka dzieci z domu i poszukiwanie rozwiązania na zewnątrz – w środowisku rówieśniczym, w sekcie, w alkoholu czy narkotykach.

Radość i rodzinność to cechy niezwykle Kongregacji. Szczególnie w naszych czasach doświadczamy tyle beznadziei i smutku. Niejedna rodzina przeżywa kryzys z powodu braku środków do życia oraz duchowego zaniedbania. Święty Filip pozostawił nam proste i bardzo aktualne wskazanie, abyśmy budowali nasze życie rodzinne na skale, czyli na Chrystusie. Owocem tego będzie rodzinna jedność oraz niezwykle klimat domu, który będzie dawał schronienie, radość i siły potrzebne do przetrwania trudnych życiowych prób.

Ks. Jakub Przybylski CO

LIPIEC – SIERPIEŃ – WRZESIEŃ

- 3.07. - 9.07. - Rekolekcje **Federacyjne Sióstr Służebniczek**
 10.07. - 17.07. - **MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIE DUSZ-
 PASTERSTW FILIPIŃSKICH**
 19.07. - 22.07. - Rekolekcje dla **Ministrantów**
 23.07. - 25.07. - Rekolekcje Oratoryjne „**Rozkazał swoim Anio-
 lom, aby cię strzegli**” – Ks. D. Dąbrowski
 26.07. - 29.07. - Rekolekcje dla **Księży**
 30.07. - 1.08. - Dni Skupienia **AL ANON i AL ATTEN**
1.08. - 8.08. - XI FESTIWAL PIOSENKI RELIGIJNEJ
 9.08. - 12.08. - *Rekolekcje Oratoryjne „...do kogo pójdziemy? –
 Mój życiowy ideał: - Ks. A. Adamski*
 12.08. - 16.08. - Rekolekcje dla **Młodzieży Żeńskiej**
 15.08. - **Odpust** – Wniebowzięcia NMP
 16.08. - 18.08. - Rekolekcje dla **Katechetów**
 18.08. - 20.08. - Rekolekcje dla **Katechetów**
 20.08. - 22.08. - **Rekolekcje dla Katechetów**
 21.08. - 22.08. - Pielgrzymka z **Ostrowa**
 23.08. - 26.08. - Rekolekcje dla **Ministrantów**
 28.08. - 29.08. - Spotkanie **Pielgrzymkowe** – ks. Robert
 3.09. - 5.09. - Rekolekcje **Duszpasterstwa Rodzin**
 6.09. - Skupienie **Sióstr**
 7.09. - 16.09. - Wczaso – rekolekcje dla **Chorych**
 15.09. - Pielgrzymka **Chorych**
 23.09. - 26.09. - Dni skupienia **AA**

Msze Święte i Nabożeństwa w Bazylice Świętogórskiej

Msze święte - w dni powszednie o godz. **6:30, 7:00, 8:00, 19:00**
 - w niedziele i święta o godz. **7:30, 9:00, 10:30, 12:00, 15:00, 17:00**
Nabożeństwa Maryjne - w niedziele i święta o godz. **16:30**

Uroczysta Nowenna ku czci Matki Bożej Świętogórskiej
 połączona ze Mszą św. w środy o godz. **19:00**.

PUSTELNIK WŚRÓD UBOGICH

Ubrany w pewnego rodzaju habit z kapturem, do którego wkładał książkę z modlitwami i chleb otrzymany jako jałmużnę, krążył po ruderach antycznego Rzymu, pośród prostych ludzi i nędzarzy.

Stał się przyjacielem, doradcą, ojcem ubogich i dla wszystkich miał słowo pociechy i zachęty. Pukał do drzwi ludzi bogatych i szukał pomocy materialnej dla wspierania tak wielu nieszczęśliwych, którzy żyli w skrajnej nędzy.

Gdy przechodził przez Campo dei Fiori, przez kręte zaułki Trastevere, często zdarzało mu się spotykać z hałasem młodych włóczęgów i zepsutych chłopaków, którzy wyśmiewali się z niego mówiąc:

- Hej, bracie Filipie, braciszku, chcesz przyjść bawić się z nami?

On nie kazał powtarzać sobie tego dwa razy: szeroko uśmiechnięty, przyłączał się do nich i, między jedną prostą a drugą, udawało mu się zdobywać ich sympatię i czynić z nich swoich przyjaciół. Teraz już go nie wyśmiewali, a nawet szukali go, aby spędzić trochę czasu w jego radosnym towarzystwie.

Potrafił ich zrecznie zainteresować zabawą i poruszyć ich umysły jakąś dykteryjką, a gdy widział, że grupka się powiększa, w punkcie kulminacyjnym przerywał zabawę, aby skierować do nich kilka dobrych słów. Często na ulicach i placach przyjmował niespodziewanie funkcję kaznodziei, i nie potępiając zdrowej wesołości, mawiał:

- Bracia, bądźcie weseli, także śmiećcie się, zartujcie ile tylko chcecie, ale nie grzeszcie!...

Najwięksi wałkonie początkowo robili pewne grymasy, wyśmiewając się z jego słów, lecz później zaczęli słuchać go uważnie, oczarowani siłą jego wymowy. Ulice i place w pobliżu Tybru stały się dla Filipa w niedługim czasie tak znajome, jak niegdyś ulice Florencji. W ten sposób na skrzyżowaniach dróg, na ulicach brały początek rozmowy z nim i poufne zwierzenia wielu młodych, którzy otwierali się wyjawiając sekrety swoich serc. Także tutaj najwięksi łotry i najbardziej zepsuci usiłovali wymykać się mu, ale jemu, pod pretekstem zabawy lub przez opowiadanie jakiejś anegdoty, udawało się zatrzymywać ich. Kiedy widział, że podbił ich serca, przechodził do dawania pewnych dobrych rad, wzywając ich do życia bardziej godnego i bardziej chrześcijańskiego:

- Moi przyjaciele,- mówił, posługując się dialektem rzymskim - kiedy zaczniemy czynić dobro?

Słowo młodego apostoła było potężnym wezwaniem, także dla ludzi przyzwyczajonych do wszelkich grzechów i prawie całkowicie straconych; udawało mu się znakomicie namawiać ich do lepszego postępowania i nawracać ich do Boga.

Przedruk z książki „Anegdoty o Świętym Filipie Neri”- Oreste Cerri

* ☺ * ☺ * ☺ *

Przychodzi baba do spowiedzi:

- Proszę księdza zgrzeszyłem wiele razy: kradłem, kłamałem.....
- ... Ale za to wszystko strasznie żałuję.
- Oj tak synu, twoje grzechy są wielkie...
- Nie mów do mnie „synu” bo ci ten kiosk rozwałę.

* ☺ * ☺ * ☺ *

Dwaj turyści rozmawiają stojąc nad przepaścią.

- Wiesz, tydzień temu dokładnie w tym miejscu runął w przepaść mój przewodnik.
- I tak spokojnie o tym mówisz?
- Nie ma się, czym ekscytować. Był stary, sfatygowany, brakowało w nim wiele kartek.

* ☺ * ☺ * ☺ *

- Gdy was widzę w waszych eleganckich ubraniach – ciągnie proboszcz – myślę sobie - gdzie są moi ubodzy. A kiedy patrzę na tacę zastanawiam się, gdzie są moi bogaci.

* ☺ * ☺ * ☺ *

- U kogo z was odmawia się w domu modlitwę przed jedzeniem?
- U nas, ale tylko wtedy, kiedy tata nazbiera grzybów.

* ☺ * ☺ * ☺ *

- Mamo, nasz nowy nauczyciel to pobożny człowiek.
- Tak?
- Gdy przeczytał moje zadanie, powiedział:
- Mój Boże!

* ☺ * ☺ * ☺ *

oprac. Br. Franciszek Kiklica COr

INTENCJE MIESIĘCZNE APOSTOLSTWA MODLITWY

Lipiec:

Ogólno - misyjna: Módlmy się, aby w młodych Kościołach słuchano głosu świeckich i doceniano ich zaangażowanie.

Kongregacyjna: O godne i głębokie przeżycie III Międzynarodowego Spotkania Duszpasterstw Oratoryjnych na Świętej Górze – lipiec 2004.

Sierpień:

Ogólno - misyjna: Módlmy się, aby zgromadzenia zakonne rozwijały się i ściśle współpracowały w dziele misyjnym.

Kongregacyjna: Matka Wniebowzięta niech uczy nas wszystkich żyć godnie i święcie.

Wrzesień:

Ogólno - misyjna: Módlmy się, aby w Afryce pogłębiała się współpraca w budowaniu i rozwoju wspólnot kościelnych.

Kongregacyjna: Bolesna pamięć historii Ojczyzny niech uczy dzieci i młodzież prawdziwych postaw patriotycznych.

SPIS TREŚCI

Od redakcji	1
Historia Świętej Góry w j. angielskim	3
Świętogórskie spotkanie duszpasterstw oratoryjnych świata – Ks. Z. Starczewski <i>COR</i>	
Źródłem radości była mu Eucharystia – Ks. L. Woźnica <i>COR</i>	7
30 rocznica świeceń kapłańskich Ks. Z. Starczewskiego <i>COR</i> Superiora Kongregacji Na Świętej Górze w Gostyniu – Ks. M. Gosa <i>COR</i>	9
Ratunku rozbitków duchowych – Ks. R. Klemens <i>COR</i>	12
Św. Filip – apostoł konfesjonau – Ks. T. Badura <i>COR</i>	14
Dom rekolekcyjny – miejscem realizacji idei dialogu w Oratorium – Ks. D. Dąbrowski <i>COR</i>	18
Relikwie św. Filipa Neri z klasztoru księży Filipinów na Świętej Górze Gostyńskiej – Ks. H. Brzozowski <i>COR</i>	21
Bł. E. Bojanowski i księży filipini ze Świętej Góry – s. <i>Adamina</i> , s. <i>Dorota</i>	30
Radosny Święty – Ks. T. Nagel <i>COR</i>	38
Św. Filip – Ks. T. Nagel	39
Piękno w dźwiękach – Ks. W. Partyka <i>COR</i>	40
Kongregacja – radosna rodzina św. Filipa – Ks. J. Przybylski	44
Kalendarz	47
Pustelnik wśród ubogich <i>Przedruk z książki „Anegdoty o Świętym Filipie Neri”- Oreste Cerri</i>	48
Radujcie się – br. F. Kiklica <i>COR</i>	49
Intencje miesięczne apostołstwa modlitwy	50

**Jeśli chcesz zaprenumerować „Świętogórską Różę Duchowną”
napisz na adres redakcji:**

Święta Góra - Głogówko 15, 63 - 800 GOSTYŃ
wpłacając dobrowolną ofiarę na konto: **Kongregacja Oratorium, Święta Góra,
63 - 800 Gostyń Bank Zachodni WBK S.A. 1 Oddział w Gostyniu, Nr
74 1090 1258 0000 0000 25 01 4420**

lub przysyłając przekazem pocztowym.

Redaktor naczelny: Ks. Leszek Woźnica *COR*.

Redaktor techniczny i korektor: s. M. Glorioza Drzymała Sł. BDNP.

Wydawca: Księża Filipini - Święta Góra;

tel. (065) 572 00 14; tel/fax (065) 572 08 55

E-mail: sanktuarium@filipini.gostyn.pl

WEB site: <http://www.filipini.gostyn.pl>

Druk: „REAL”, Gostyń, ul. Zacisze 1, tel./fax (065) 572 11 82

MUZYKA W ORATORIUM – WCZORAJ I DZIŚ

Plan koncertu kongresowego

Bazylika Świętogórska - 12 lipca 2004 r. godz. 20.00

I cz. Muzyka z czasów św. Filipa Neri, z kręgu kompozytorów działających w Oratorium

Giovanni Maria Nanini	Diffusa est gratia
Giovanni Animuccia	Lodate Dio
	Benedetto sia lo giorno
Thomas Luis de Victoria	Popule meus
	O Magnam Mysterium
G.P. da Palestrina	Ave Maria

II cz. Muzyka Oratorium Gostyńskiego

Józef Zeidler - Veni Creator in D /Canto, Alto, Basso, Violino Primo et Secundo, Flauto
Primo et Secundo, Corno Primo et Secundo con Organo/
Jan Wański - Litanía ex G /Canto, Alto, Tenore, Basso, 2 Violino, 2 Corno con Organo/
- Kyrie

- Allo molto

- Andante

- Pater ex quo omnia

- Sanctus et Immortalis - Adagio

- Rex saeculorum immortalis - Allegro

- Agnus Dei - Andante - Allo

Utwory opracowane przez ks. Waldemara Partykę, realizacja basso continuo Robert Hauptmann

III cz. Muzyka we współczesnym Oratorium

Monika Kusz Oratorium „Pangamus Nerio”:

- Uwertura
- Pangamus Nerio
- Sic uri subitis
- Oblatum patruí munus
- Noctes
- Almae sit Triadi

Wykonawcy:

Chór Collegium Posnaniense – Barbara Nowak – dyrygent /I część/

Chór Volantes soni

Soliści i orkiestra:

Grażyna Panfil-Filińska – sopran

Danuta Nowak-Poleczyńska – alt

Piotr Friebe – tenor

Adam Kulis – bas

Orkiestra kameralna

Koncertmistrz – Izabela Gubańska

Ks. Waldemar Partyka C.Or. – dyrygent /II i III część/

„Radość w Panu jest Waszą ostoją” /Neh 8,10-11/.

Program

III Światowego Spotkania Duszpasterstw Filipińskich

Polska – Gostyń – Święta Góra 12 – 17 lipca 2004 r.

12.07.2004 – poniedziałek

- g. 17.00 – oficjalne otwarcie – Święta Góra - aula
- g. 18.00 – kolacja
- g. 19.00 – Msza św. pod przewodnictwem Księdza Biskupa
– koncert w Bazylice

13.07.2004 – wtorek

- g. 9.30 – konferencja nt. „*Teologiczne podstawy radości*” – Ks. kan. dr hab. Bogdan Cześn
- g. 12.00 – obiad
- g. 13.00 – wycieczka do Poznania; kawa, herbata w Poznaniu na Świerczewie
- g. 19.00 – Msza św. – Święta Góra
- g. 20.00 – kolacja
– medytacja wieczorna O. E. Cerrato

14.07.2004 – środa

- g. 7.30 – wyjazd uczestników na pielgrzymkę na Jasną Górę do Częstochowy
- g. 13.00 – Msza św. w kaplicy Cudownego Obrazu
- g. 17.30 – Antonin k/Ostrowa Wlkp. koncert Chopinowski; kawa, herbata
- g. 20.00 – przyjazd do Akwawitu Leszno; rekreacja przy muzyce zespołu tańca ludowego „Moraczewo”

15.07.2004 – czwartek

- g. 9.30 – konferencja nt. „*Św. Filip prorok radości*” – P. Jacques Bombardier z Oratorium w Nancy (Francja)
- g. 12.00 – obiad
- g. 14.30 – konferencja nt. „*Smutna wesolość współczesnego świata*” – prof. Krzysztof Zanussi – polski reżyser, członek Papieskiej Komisji Kultury.
- g. 19.00 – Msza św. – przew. O. Michael Ulrich z Niemiec
- g. 20.00 – kolacja
– pogodny wieczór orkiestra studzińska

16.07.2004 – piątek

- g. 9.30 – konferencja nt. „*Media darem Bożym – radości i smutki dnia codziennego*” – Jerzy Klechta redaktor, dziennikarz Polskiej Telewizji.
- g. 12.00 – obiad
- g. 15.00 – podsumowanie i zakończenie spotkania
- g. 17.00 – kawa
- g. 19.00 – Msza św. – przew. O. Cerrato
- g. 20.00 – kolacja
– wieczór rekreacyjno - pożegnalny wieczór orkiestra świętogórska

17.07.2004 – sobota

- wycieczki fakultatywne: Polska Południowa i Polska Północna

Waldemar Partyka CO

Hymn Kongresu „Gaudium Domine”

Pangamus Nerio

Pangamus Nerio debita cantica
Quem supra nitidi sidera verticis
Virtus et meritum sustulit inclytum
Carpturum pia gaudia
Sic uri subitis dum videt ignibus
Aedes sic quas habitat fletibus abstinet
Flammas cum penitus qui verrit horridas
Paucis vincere lacrymis
Oblatum patrum munus et aureos
Nummos magnanimus calcat et impiger
Romam digreditur, quam magis omnibus
Illustrem facit urbibus
Noctes sub specubus corpora martyrum
Quas implent vigilat sedulus integras
Ex ipsis satagens discere mortuis
Normam, qua bene viveret
Almae sit Triadi gloria perpetim
Quam caelum barathrum terraque suscipit
Quae nobis Nerii det iugia
Dulcis gaudia patriae. Amen.

Śpiewajmy Neriemu

Śpiewajmy pieśni należne Neriemu
Cnotą i zasługą sławnemu, wyniesionemu
Wysoko na szczyt jaśniejący gwiazdami
Aby tam rozkoszował się wiecznymi radościami
Gdy widzi niespodziewanym pożarem płonący
Dom, w którym mieszka, powstrzymuje się od jęków.
Płomienie straszliwe wewnątrz szalejące
Ugasi łzami niewielu
Ofiarowanym przez stryja darem i złotymi
Monetami wielkoduszny gardzi. Pilnie podąża
Do Rzymu i ze wszystkich miast
Czyni go najślawniejszym
Całe noce w grotach wypełnionych
Ciałami męczenników gorliwie czuwa
Od nich starając się uczyć reguły umarłych
Aby nią żyć należycie
Łaskawej Trójcy niech wiecznie brzmi chwała
Którą niebo otchłań i ziemia głoszą
Na prośbę Neriiego niech Ona da nam trwałe
Radości miłej ojczyzny. Amen.

Tłumaczenie: ks. Mieczysław Stebart CO.

refren hymnu kongresowego:

Gaudium Domini est fortitudo vestra /Radość w Panu jest naszą ostoją/